

KURIER WILEŃSKI

13-14 listopada 2025 r. Nr 130 (19637) Cena 1,00 euro www.kurierwilenski.lt

W numerze

Czy „Świt Niemna” opuści koalicję? »8

Uwięzione ciężarówki. Napięcia między przewoźnikami a rządem »9

Ruszył remont stołecznego Ratusza »10

Cukrzyca nie wybiera. Jednak człowiek może wybrać, jak z nią żyć »16

Ze względu na usterki techniczne, okładka „KW” tymczasowo czarno-biała. Przepraszamy Czytelników.

Czytelnicy zgłaszali, kapituła wyłoniła. Mamy dziesiątkę do tytułu „Polak Roku 2025”

Fot. Apolinary Klonowski

We środę 12 listopada w redakcji „Kuriera Wileńskiego” zebrała się Kapituła Plebiscytu Czytelników „Polak Roku 2025”, aby wybrać finalistów tegorocznej odsłony. Tym razem zadanie było niełatwe, ponieważ Czytelnicy łącznie zgłosili pod rozważanie aż 20 nazwisk. Jednak finałowa dziesiątka została wyłonią. »2

Obchody Narodowego Święta Niepodległości w Wilnie »6-7

Wspomnienia wiernych o dawnych Opiekach na Litwie »11

ISSN 1392-0405

**KURIER
WILEŃSKI**

Ukazuje się
od 1 lipca 1953 r.

Birbynių g. 4a,
LT-02121 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel. +370 526 084 44

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwilenski.lt)

Zastępcy red. naczelny:
Brygita Łapszewicz
(b.łapszewicz@kurierwilenski.lt)
Apolinary Klonowski
(ds. online)
(a.klonowski@kurierwilenski.lt)

Dziennikarze:
Honorata Adamowicz,
Justyna Giedrojc,
Rajmund Klonowski,
Antoni Radczenko,
Marian Paluszkiwicz
— fotoreporter.

Dział Promocji i Kolportażu:
Andrzej Podworski
— prenumerata
(tel. +370 685 040 84,
kolport@kurierwilenski.lt)
i reklama
(tel. +370 5 260 84 44,
reklama@kurierwilenski.lt).

Dział Online:
Janina Jarosz,
Jolanta Balkiewicz,
Apolinary Klonowski.

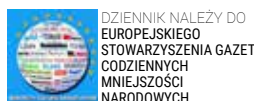
Skład i łamanie: Halina Taukin

Wydawca: Vš „Kurier Wileński”

Druk: Vš „Vilnijos žodis”

Nakład: 2500 egz.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adjustacji tekstów. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada. Opinie Czytelników zawarte w ich listach nie zawsze są zbiteżne z opinią redakcji.

Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu pn. „Polonia i Polacy za Granicą 2023”, ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego.

Czytelnicy zgłaszali, kapituła wybrała. Mamy kandydatów na „Polaka Roku 2025”

We środę 12 listopada w redakcji „Kuriera Wileńskiego” zebrała się Kapituła Plebiscytu Czytelników „Polaka Roku 2025”, aby wybrać finałową dziesiątkę.

Kapituła Plebiscytu, składająca się z przybyłych laureatów poprzednich edycji, w tajnym głosowaniu wyłoniła finałową dziesiątkę kandydatów do tytułu „Polaka Roku 2025”. Dziesiątkę wybierano spośród propozycji nadesłanych przez Czytelników.

Na zebranie Kapituły Plebiscytu zebrał się Antoni Jankowski, s. Michaela Rak, ks. prałat Wacław Wołodkowicz, Krystyna Dzierżyńska, Jadwiga Sienkiewicz, Adam Błaszkiwicz.

Redakcja „Kuriera Wileńskiego” — choć jako organizator konkursu nie ma wpływu na decyzje Czytelników i Kapituły Plebiscytu — przekazuje członkom kapituły wszystkie nadesłane propozycje Czytelników. Kapituła podaje listę pod głosowanie, by wyłonić finałową dziesiątkę.

W tym roku zadanie było nietatwe, ponieważ Czytelnicy łącznie zgłosili pod rozważanie aż 20 nazwisk. Przypominamy, że nie są uwzględniane zgłoszenia nazwisk, które otrzymały tytuł „Polaka Roku” w poprzednich latach — tytuł można otrzymać tylko raz.

W tajnym głosowaniu Kapituła Plebiscytu Czytelników „Kuriera Wileńskiego” „Polaka Roku” wyłoniła następujących kandydatów do tytułu „Polaka Roku 2025” (alfabetycznie):

Renata Brasel, kierowniczka artystyczna Zespołu Pieśni i Tańca „Wilia”;

Iwona Czerniawska, dyrektorka Liceum im. Adama Mickiewicza w Wilnie;

Ks. Rajmund Jurolaitis, proboszcz parafii w Wisagini;

Barbara Jundo-Kaliszewska, doktor nauk humanistycznych, autorka monografii pt. „Zakładnicy historii”, organizatorka konferencji i licznych spotkań, w tym współorganizowała „Maj nad Wilią” w 2025 r.;

Alina Ewelina Kieżun, była przewodnicząca Związku Harcerstwa Polskiego na Litwie, przedstawicielka Litwy w Polonijnej Radzie Konsultacyjnej przy Marszałku Senatu RP;

Władysław Kondratowicz, minister spraw wewnętrznych w rządzie Republiki Litewskiej;

Daniel Naumovas, wiceminister zdrowia w rządzie Republiki Litewskiej, naukowiec, a wcześniej działacz Polskiego Stowarzyszenia Medycznego na Litwie;

Andrzej Orłowski, członek Społecznego Komitetu Opieki nad Starą Rossą,

dyrektor spółki kamieniarskiej Żybartuva;

Beata Pietkiewicz, była posłanka na Sejm RL, prezes Forum Wileńskiego, działaczka społeczności Polaków na Litwie, projektantka mody;

Agnieszka Skinder, prowadząca programy, konferansjerka, dziennikarka, działaczka społeczności Polaków na Litwie.

Teraz Plebiscyt Czytelników przechodzi do etapu głosowania. Czytelnicy będą mogli za pośrednictwem kuponów zamieszczanych w dzienniku „Kurier Wileński” głosować na swoich faworytów. Finałnie jednak laureat będzie musiał przekonać i Czytelników, i Kapitułę Plebiscytu, gdyż końcowy wynik jest sumowany: 50 proc. od Czytelników, 50 proc. od Kapituły. Głosowanie trwa do końca bieżącego roku, do 31 grudnia włącznie. O dacie wysłania kuponu drogą pocztową decyduje pieczęć. Dostępny będzie też punkt głosowania osobistego w Domu Kultury Polskiej w Wilnie — skrzynka na głosy.

Gratulujemy dziesiątkę, Kapitułę i Czytelnikom rozpoczęcia kolejnego etapu plebiscytu! Szerzej na ten temat w najbliższym wydaniu magazynowym dziennika „Kurier Wileński”.

**TVP
WILNO**

Plebiscyt Czytelników „Kuriera Wileńskiego” — „Polak Roku 2025”

Zgłaszany kandydat _____

Imię i nazwisko zgłaszającego* _____

Adres e-mail zgłaszającego* _____

Telefon zgłaszającego* _____

*te dane są opcjonalne, ich udzielenie pozwoli Czytelnikowi uczestniczyć w konkursie na nagrody, które zostaną Czytelnikom wręczone podczas Gali Plebiscytu. Zgłoszenia (liczba kuponów nie jest ograniczona, w jednej kopercie może być dowolna liczba kuponów) prosimy nadsyłać do 31 grudnia br. na adres redakcji: Birbynių g. 4a, 02121 Vilnius z dopiskiem „Polak Roku 2025”. Kuponu można również wrzucać do specjalnej skrzynki, która jest umieszczona w recepcji Domu Kultury Polskiej w Wilnie.

Podczas konferencji klimatycznej w brazylijskiej Amazonii na teren obiektu siłą wdarła się grupa protestujących przedstawicieli społeczności rdzennych. Mieli ze sobą transparenty z hasłem: „Nasza ziemia nie jest na sprzedaż” Fot. EPA-ELTA

Litwa wśród krajów zagrożonych migracją

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW) poinformowało, że Litwa została zaliczona do krajów UE, którym grozi ryzyko migracji. Litwa została uwzględniona na tej liście w corocznym raporcie na temat migracji i azylu opublikowanym przez Komisję Europejską.

Według raportu Litwa należy do tych państw

członkowskich UE, które będą mogły otrzymać unijne wsparcie ze względu na presję migracyjną, której doświadczają — dodatkowe finansowanie z funduszy UE, pomoc operacyjną i techniczną od agencji UE.

Zdaniem ministra spraw wewnętrznych Władysława Kondratowicza, jest to wyraź-

ny sygnał, że wyzwanie, jakim jest migracja instrumentalna, zostało dostrzeżone i że wysiłki Litwy na rzecz ochrony zewnętrznych granic całej UE są doceniane. Według MSW, wkrótce na szczeblu krajowym będą prowadzone dyskusje mające na celu znalezienie najlepszych rozwiązań dla Litwy.

BNS

Imieniny

13 listopada

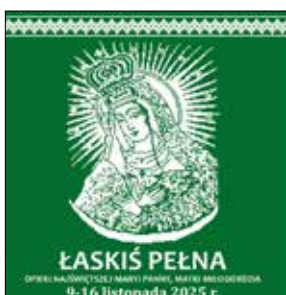
Antoniny,
Arkadiusza,
Augustyna,
Benedykta,
Dalmacjusza,
Eugeniusza,
Germana, Krystyna,
Liwii, Mateusza,
Mikołaja, Wilhelma

14 listopada

Damiana, Elżbiety,
Filomeny,
Klementyna, Lewina,
Serapiona, Stefana,
Teodota, Wszerada

Cytat dnia

„Wczoraj wspominaliśmy zakończenie »bezużytecznej masakry« I wojny światowej, po której wielu narodom, także naszemu, zaświtała jutrzienka niepodległości” — powiedział papież Leon XIV, zwracając się do Polaków podczas spotkania z wiernymi na placu Świętego Piotra w środę, dzień po Narodowym Święcie Niepodległości.

Zapraszamy na Odpust

Odpust ku czci Matki Miłosierdzia to szczególne wydarzenie, które gromadzi wiernych w duchu modlitwy i wdzięczności.

Jest to czas, kiedy z radością wspominamy miłość i miłosierdzie, jakie Maryja okazuje każdemu z nas.

W piątek (14 listopada) o godz. 17.00 w ramach Odpustu Opieki

Najświętszej Maryi Panny, Matki Miłosierdzia, w Kościele pw. Św. Teresy zostanie odprawiona Msza Św. w języku polskim w intencji Hospicjum bł. ks. Michała Sopoćki, Chorych, Pracowników, Wolontariuszy oraz Darczyńców.

Maryja, jako Matka Miłosierdzia, pokazuje nam, jak ważne jest dzielenie się dobrem i wsparcie tych, którzy są w trudnej sytuacji. W ciągu całego dnia będzie możliwość wsparcia misji hospicyjnej. Wolontariusze z Hospicjum, ubrani w żółte koszulki, będą czekać na Państwa. Ofiarę będzie można też przekazać za pośrednictwem karty bankowej. Zapraszamy wszystkich do wzięcia udziału. Niech nasza wspólna modlitwa połączona z konkretnym działaniem przyniesie ulgę i nadzieję wielu ludziom.

Hospicjum bł. ks. Michała Sopoćki

Liczba dnia

60 mln euro dodatkowo z funduszy UE na ekologiczny transport publiczny przeznaczył w środę rząd Litwy. Środki pochodzą z europejskiego planużywienia gospodarczego i zwiększenia odporności (RRF).

Biuro Zdrowia Publicznego Rejonu Wileńskiego świętuje rocznicę działalności i otwarcie siedziby w Awizieniach

10 listopada Biuro Zdrowia Publicznego Samorządu Rejonu Wileńskiego obchodziło pierwszą rocznicę swojej działalności i oficjalnie otworzyło nową siedzibę w Urban HUB w Awizieniach.

Z tej okazji podsumowano osiągnięcia i przedstawiono plany, których priorytetem jest dalsze wzmacnianie zdrowia i poprawa dobrostanu mieszkańców rejonu wileńskiego.

Robert Duchniewicz, mer Samorządu Rejonu Wileńskiego, podkreślił, że działalność biura ma dziś strategiczne znaczenie w odpowiedzi na potrzeby zdrowotne dynamicznie rozwijającego się rejonu wileńskiego i jego mieszkańców.

„Cieszę się, że decyzja samorządu o powołaniu biura zdrowia publicznego całkowicie się sprawdziła. W ciągu zaledwie roku instytucja ta rozwinęła szeroką i ukierunkowaną działalność: od promowania zdrowia publicznego i aktywnego angażowania społeczności, po realizację licznych programów profilaktycznych oraz działań prozdrowotnych dla dzieci i młodzieży w placówkach edukacyjnych. Obserwujemy wspaniałe inicjatywy biura, które integrują różne grupy naszej społeczności. Wierzymy, że biuro będzie nadal skutecznie poprawiać wskaźniki zdrowia w rejonie wileńskim, przyczyniając się do naszego wspólnego celu – zapewnienia mieszkańcom pełnowartościowego, długiego i zdrowego życia” – powiedział mer R. Duchniewicz, życząc jednocześnie biurowi ciągłego rozwoju i pomyślnej pracy w nowej siedzibie.

„Ten dzień to nie tylko symbol udanego pierwszego roku pracy, ale także dowód gotowości biura do dalszej ekspansji. Przeprowadzka do nowych pomieszczeń umożliwi konsekwentne, wygodne i wysokiej jakości organizowanie usług prozdrowotnych, wzmocnienie zarówno fizycznego, jak i emocjonalnego zdrowia społeczności oraz jeszcze szersze promo-

Nowo otwarta siedziba Biura Zdrowia Publicznego Samorządu Rejonu Wileńskiego w Awizieniach Fot. vrsa.lt

wanie zdrowego stylu życia wśród mieszkańców rejonu wileńskiego” – powiedziała Edyta Tamošiūnaitė, wicemer Samorządu Rejonu Wileńskiego.

Dyrektor Biura Zdrowia Publicznego Rejonu Wileńskiego Dovilė Virketė wyraziła zadowolenie, że w ciągu zaledwie roku od oficjalnej rejestracji instytucja stała się żywym, aktywnym i energicznym członkiem społeczności rejonu wileńskiego, realizującym ważną misję: motywowanie mieszkańców do wyboru zdrowszego stylu życia i podejmowania decyzji sprzyjających zdrowiu. Wyraziła również nadzieję, że nowa siedziba pomoże położyć solidne fundamenty pod dalsze działania prozdrowotne dla mieszkańców rejonu.

Adres Biura Zdrowia Publicznego Samorządu Rejonu Wileńskiego: **ul. Ožiarūčių 3, Awizienie, rejon wileński.**

ZAPROSZENIE DO DOŁĄCZENIA DO ZESPOŁU

W rejonie wileńskim nadal brakuje specjalistów zdrowia pu-

blicznego, dlatego Biuro Zdrowia Publicznego Rejonu Wileńskiego zaprasza do dołączenia do swojego zespołu nowych profesjonalistów, chętnych przyczynić się do tworzenia zdrowszej społeczności rejonu wileńskiego. Więcej informacji tutaj: <https://vrvsb.lt/>

DNI OTWARTE BIURA ZDROWIA PUBLICZNEGO REJONU WILEŃSKIEGO

Świętując swoje pierwsze urodziny i przeprowadzkę do nowej siedziby, Biuro Zdrowia Publicznego Rejonu Wileńskiego zaprosiło mieszkańców na **Dni Otwarte, które trwają od 11 do 14 listopada pod adresem Ožiarūčių g. 3, Awizienie.**

13 listopada, czwartek – Dzień Zdrowia Psychicznego. Rejestracja: <https://forms.office.com/e/S19ZTZY4ue>.

14 listopada, piątek – Dzień Samooceny Zdrowia. Rejestracja: <https://tinyurl.com/bdfd8bfa>. ■

Stronę przygotowano na podstawie informacji Samorządu Rejonu Wileńskiego

KULTURA Litewskie występy w Nowym Jorku

We wtorek 11 listopada podczas odbywającej się w Nowym Jorku biennale „Performa 2025” zaprezentowano program litewskich twórców obejmujący 6 projektów oraz numer magazynu „Vessel As a Journal” poświęcony performansowi. Jak poinformował w środę Litewski Instytut Kultury, podczas 20. biennale „Performa” zaprezentowano program „Litewski pawilon bez ścian” i rozpoczęły się występy litewskich artystów, które potrwają ponad tydzień. Podczas wydarzenia zaprezentowano dzieła Liny Lapelytė i „Pakui Hardware” we współpracy z „Operomanija”, a także projekty Raimundasa Malašauskasa, Roberta Narkauskasa, Augustasa Serapinasa i Andriusa Arutiuniana. Wersja performansu Arutiuniana odbywa się podczas podróży taksówką, która ożywia wspomnienia artysty z dzieciństwa związane z Armenią i muzyką płynącą ze starych głośników samochodowych.

INWESTYCJE Niemiecka Finoa otwiera oddział w Wilnie

Niemiecka grupa świadcząca usługi przechowywania i utrzymywania kryptowalut Finoa otwiera oddział w Wilnie, poinformowała agencja „Investuok Lietuvoje”. Biuro firmy w Litwie będzie współpracować z kilkoma spółkami z grupy Finoa i gromadzić wiedzę oraz doświadczenie w zakresie operacji, zgodności, przeciwdziałania praniu pieniędzy i technologii. W przyszłości Finoa planuje rozszerzyć zakres funkcji biura w Wilnie. „Litwa stała się jednym z wiodących centrów fintech i kryptowalut w Europie — szeroka oferta talentów łączy się tu z kwitnącym ekosystemem innowacji i postępowymi regulacjami. Dlatego jesteśmy przekonani, że nie popełniliśmy błędu, wybierając Litwę jako miejsce rozwoju

naszej firmy” — powiedział w komunikacie dyrektor i współzałożyciel Finoa Christopher May.

BANK LITWY Projekt budżetu na rok 2026 jest bezpieczny

Budżet państwa na przyszły rok będzie sprzyjał inflacji, a wraz ze wzrostem zadłużenia wzrosną koszty obsługi długu — twierdzi Bank Litwy (LB), oceniając projekt budżetu państwa na 2026 r. rozpatrywany obecnie w Sejmie. Według LB, plan dochodów i wydatków publicznych na przyszły rok nie powinien wpłynąć negatywnie na stabilność finansową kraju. „Obecnie nie ma zagrożeń dla stabilności finansowej, ale w średnim okresie będziemy obserwować wzrost zadłużenia państwa” — stwierdził prezes zarządu LB Gediminas Šimkus. Według niego dług publiczny będzie rósł z powodu konieczności zwiększenia wydatków na obronę kraju, dlatego w przyszłości ważne będzie przestrzeganie dyscypliny fiskalnej.

TECHNOLOGIE Propozycje sposobów na przemysł i drony

Kilkadziesiąt litewskich przedsiębiorstw przedstawiło propozycje innowacyjnych środków, które pozwoliłyby zwalczać przemysł poprzez meteobalony z Białorusi i zagrożenie związane z bezzałogowymi statkami powietrznymi, poinformowało w środę 12 listopada Ministerstwo Gospodarki i Innowacji. Dwa tygodnie temu ministerstwo ogłosiło zaproszenie dla firm do składania propozycji. Najlepsze pomysły zostaną nagrodzone kwotą 1 mln euro. „Otrzymując aż 35 zgłoszeń w ciągu dwóch tygodni, Litwa po raz kolejny udowodniła, że nawet będąc małym krajem, ma ogromny potencjał technologiczny” — powiedział minister gospodarki i innowacji Edvinas Griškeša. Według niego firmy proponują bardzo różne, ale uzupełnia-

jące się rozwiązania, dlatego w kolejnym etapie ministerstwo będzie starało się je połączyć — zgromadzić przedsiębiorstwa w konsorcja i wypracować jeden działający system, który realnie przyczyniłby się do ochrony przestrzeni powietrznej.

LOGISTYKA Wolumen przesyłek LP Express wzrósł o 37 proc.

W tym roku litewska poczta przesłała za pośrednictwem samoobsługowych terminali „LP Express” 11,7 mln przesyłek, czyli o 37 proc. więcej niż w tym samym okresie ub. roku. Według Poczty Litewskiej, wzrost ten w ciągu dziewięciu miesięcy wynikał ze wzrostu wolumenu handlu elektronicznego, pozyskania nowych klientów oraz rozbudowy sieci w regionie. „Rekordowa liczba przesyłek dostarczonych przez sieć LP Express pokazuje, że klienci cenią sobie szybkość, niezawodność i prostotę. W najbliższym czasie będziemy nadal rozbudowywać sieć paczkomatów w całym kraju i szukać rozwiązań, które pozwolą na jeszcze prostsze wysyłanie i odbieranie przesyłek” — powiedział Ruslanas Prokofjevas, dyrektor działu rozwoju biznesowego i technologicznego Poczty Litewskiej. Od przyszłego roku sieć LP Express będzie rozbudowywana w mniejszych miejscowościach. W tym roku w Litwie zainstalowano 54 nowe automaty pocztowe, a w Łotwie i Estonii, gdzie sieć działa pod nazwą Unisend, kolejne 174.

Str. opr. Alicja Klonowska na podst. BNS, mat. pras., inf. wt.; Fot. Dainius Labutis, ELTA; alicja.klonowska@kurierwilenski.lt

Obchody 11 listopada w Wilnie. „Autorytaryzmy boją się wolności”

Apolinary Klonowski

Społeczność Polaków na Litwie zgromadziła się na Rossie, by świętować niepodległość Polski. Zapytaliśmy uczestników o wyjątkowo liczny udział młodzieży szkolnej oraz o udział przedstawicieli rządu Republiki Litewskiej.

We wtorek 11 listopada obchodziliśmy Narodowe Święto Niepodległości Polski. Tradycyjnie Ambasada RP na Litwie zorganizowała centralne obchody przy Mauzoleum Serca i Matki Syna na wojskowej części cmentarza na Rossie.

Powitano m.in. Waldemara Tomaszewskiego, przewodniczącego organizacji społecznej ZPL, partii politycznej AWPL-ZChR, europoła. Powitano Ritę Tamašunienę jako ministra sprawiedliwości i posłankę z ramienia partii AWPL-ZChR oraz Czesława Olszewskiego, posła z ramienia AWPL-ZChR. Powitano również Władysława Kondratowicza, ministra spraw wewnętrznych w rządzie RL — przy czym podkreślono, że Kondratowicz tymczasowo pełni obowiązki ministra ochrony kraju ze względu na przekazanie mu kompetencji na czas wakatu w resorcie obrony, oraz obowiązki premiera rządu i ministra finansów, ze względu na delegacje zagraniczne.

Powitano także radnych, harcerzy, społeczność szkolną (w tym roku wyjątkowo liczną) i wszystkich uczestników.

PRZEBIEG OBCHODÓW

W swoim przemówieniu chargé d'affaires RP na Litwie, Grzegorz Marek Poznański, podkreślił, że niepodległość Polski była dziełem różnych środowisk patriotycznych i zaapelował, byśmy o tym pamiętali. Do tego wątku wróci też w bardzo mocnym i treściwym przemówieniu, które wygłosił w Domu Kultury Polskiej do zebranych gości.

„107 lat temu Polska odzyskała niepodległość. Nie stało się to nagle. Było to wynikiem 123 lat walki, przelewania krwi w powstaniach, gdy ziemia polska, w tym także Litwa, zostały usiane grobami tych, którzy walczyli o nie-

podległość, wolność, żebyśmy mogli być sobą” — zaznaczył w przemówieniu chargé d'affaires RP na Litwie, Grzegorz Marek Poznański.

„Przecież, jak mówimy o ojcach niepodległości, mówimy o socjalistach, narodowcach, konserwatystach, ludowcach, w tym kluczowym momencie wszyscy odłożyli tę różnicę. (...) I za to jesteśmy wdzięczni tamtym pokoleniom i przejmujemy od nich ten dług i zobowiązanie, że tak jak oni ciężko pracowali i wtedy, kiedy trzeba, wznosili się ponad podziały, tak i my będziemy pracować dla naszej ojczyzny” — zaznaczył, życząc udanego święta. Po przemówieniu, zebranych pobłogosławił i do modlitwy zaprosił ks. Mirosław Grabowski.

ZORGANIZOWANE SKŁADANIE WIĘNCÓW

Tradycyjne składanie wieńców było dobrze zorganizowane. Konsul generalny Dariusz Wiśniewski wyczytywał delegacje, które składają wieńce — aby uczestnicy stojący dalej także wiedzieli, co się dzieje u serca Marszałka. Dzięki temu ta dość obszerna część obchodów charakteryzowała się pewnym rytmem i porządkiem. Wiele delegacji miało także swoje transparenty, dzięki czemu nikt nie miał wątpliwości, jaka społeczność bierze udział w obcho-

dach. Widać było różnorodność i szeroki krąg uczestników.

Po złożeniu wieńców ambasada podziękowała za dołączenie do obchodów. Mimo próśb organizatorów — artykułowanych wielokrotnie w poprzednich latach — o niestosowanie wyrobów pirotechnicznych ze względu na szacunek do miejsca i uczestników (cmentarz, udział w obchodach biorą osoby starsze, z problemami oddychania), zostały odpalone pojedyncze race dymne. Niektórzy goście z Polski przekrzykiwali konsula zwracającego się do zebranych krzycząc „cześć i chwała bohaterom”.

POZNAŃSKI O ZACHĘCAJĄCYCH WARTOŚCIACH

W rozmowie z chargé d'affaires RP na Litwie, Grzegorzem Markiem Poznańskim, podkreśliliśmy wyjątkowo liczny udział młodzieży. Poznański uważa, że takie obchody są atrakcyjną formą lekcji miłości do wolności, ojczyzny i poznawania swojej historii, a to też wpływa na postawę młodzieży.

— Szkoły traktują to święto jako znakomitą lekcję patriotyzmu, lekcję wartości, które są najważniejsze w naszym życiu, bo nie tylko polskości, ale właśnie wolności, ciężkiej pracy dla ojczyzny.

7.>>

Do świętujących wolność Polski na Rossie i w DKP zwrócił się chargé d'affaires RP na Litwie, Grzegorz Marek Poznański Fot. Apolinary Klonowski

6.>>

To są te wartości, które przy takiej okazji, w takim miejscu można jeszcze bardziej utrwalić, lepiej niż na wielu, wielu lekcjach w klasie, po prostu w czystym, żywym kontakcie z tą historią — podkreślił Poznański.

Zauważył też, że w obchodach brali udział przedstawiciele rządu RL.

— Co roku wystosowujemy otwarte zaproszenie. Każdy, kto chce, może przyjść. W tym roku byli tutaj ministrowie Polacy, ale pamiętajmy, że reprezentują oni rząd Litwy — w tym sensie rząd Republiki Litewskiej wziął udział w obchodach Narodowego Święta Niepodległości — powiedział „Kurierowi Wileńskiemu” Poznański.

LICZNA DELEGACJA SZUMSKIEJ SZKOŁY

Zapytaliśmy przedstawicieli delegacji ze Szkoły Podstawowej w Szumsku o to, czy wrażenie, że ich delegacja w tym roku była wyjątkowo liczna, jest zgodne z rzeczywistością. Pani Danuta Czerniawska, polonistka, potwierdziła i zaznaczyła, że to zasługa samej młodzieży.

— Tym razem dziesiątacy wyrazili chęć przyjechania, no bo jednak sądzą, że muszą być. Młodzież powinna być razem ze wszystkimi i jest to dla niej bardzo ważne, kluczowe. To jest prawdziwa lekcja historii, autentyczna i żywa. Tym razem się nie zatrzymujemy w Wilnie na dłużej, ale zawsze jeszcze jest możliwość zobaczenia grobów i zwrócenia uwagi na postacie, które spoczywają tutaj na cmentarzu, by przypomnieć sobie, jak nasza Wileńszczyzna ma bogatą historię — powiedziała „Kurierowi Wileńskiemu” polonistka z szumskiej szkoły, Danuta Czerniawska.

— Mieliliśmy też swoje lokalne obchody, o godzinie dziesiątej. Była to przepiękna akademicka z okazji Dnia Niepodległości. Tańce, piosenki, refleksje o ojczyźnie, życzymy wszystkim radosnego święta — dodała.

PIETKIEWICZ WIDZI PAPIEREK LAKMUSOWY

Zapytaliśmy także prezes Forum Wileńskiego, Beatę Pietkiewicz.

— Mamy coraz większą świadomość naszej polskości i tego, że mamy możliwość tak świętować, bo żyjemy

w wolnym, demokratycznym kraju. Tę świadomość zaczynają mieć także polskie szkoły i młodzież. Wiedzą oni, że najmłodszych też trzeba do polskości przyzwyczajać, a nie ukrywać — powiedział „Kurierowi Wileńskiemu” Beata Pietkiewicz.

— W pewnym sensie to też pokazuje zmianę postawy dyrekcji i społeczności, która widzi, jak jest cenne to, co mamy — i że możemy to stracić, jeśli zaniedbamy. Widzimy przecież problemy, nasza społeczność się rusyfikuje, mówmy o tym niewygodnym fakcie odważnie i nie zamykamy pod dywan, jak bywało w latach poprzednich. Musimy dzieciom pokazywać społeczność, wspólne świętowanie, wieniec, to wszystko, czym żyjemy — zachęciła.

— Też, patrząc szerzej, na pewno rośnie świadomość niebezpiecznej sytuacji geopolitycznej. Plusem jest to, że nie jesteśmy ślepi, widzimy, co się dzieje i chcemy temu przeciwdziałać — a to jest właśnie ten sposób. Pokazywanie polskości i wznoszenie jej na wysoki poziom, na wyżyny, tak to można powiedzieć — podsumowała Pietkiewicz.

OBCHODY W DKP I PRZEMÓWIENIE POZNAŃSKIEGO

Część obchodów Narodowego Święta Niepodległości miała miejsce w Domu Kultury Polskiej w Wilnie. Ceremonia miała dwie zasadnicze części: mocne i treściwe przemówienie kierownika ambasady Grzegorza Poznańskiego, koncert oraz część bankietową.

„Zacznę od podziękowań, przede wszystkim od powitania kolegów w mundurach. Mamy dzisiaj żołnierzy, zarówno tych, którzy służą w Polsce, jak i tych, którzy odbywają służbę i wykonują obowiązki tutaj. Jesteśmy najlepszym przykładem silnego, nierozrwalnego sojuszu polsko-litewskiego i naszej świetnej współpracy w NATO i w Unii Europejskiej” — zwrócił się do zebranych Grzegorz Marek Poznański.

„Dzisiaj na Rosji mówiłem o mądrości naszych elit, naszych przywódców w 1918 roku, kiedy pochodząc z różnych frakcji ideologicznych, z różnych partii, będąc konserwatystami, socjalistami, ludowcami, potrafili wznieść się ponad partyjne podziały i potrafili w kluczowym momencie stanąć ramię w ramię i wywalczyć tę wol-

ność. Później w 1920 roku, broniąc jej, znowu cały naród i cała klasa polityczna stanęła ramię w ramię. Polakom, tak zresztą jak i Litwinom i innym narodom, które zamieszkiwały kiedyś Rzeczpospolitą Obojga Narodów, nie trzeba tłumaczyć, co jest największym wrogiem imperializmów, które nam zagrażają — wrogiem autorytaryzmów. To jest właśnie wolność. Cieszymy się wolnością, różnorodnością i to jest coś, czego te totalitaryzmy i te autorytaryzmy nie cierpią. Bo chciałyby, żeby wszystko było tak, jak nakaze car czy inny caropodobny przywódca” — zaczął przemówienie chargé d'affaires RP na Litwie.

„SŁYSZYMY KRYTYKĘ DEMOKRACJI”

„Często słyszymy krytykę demokracji, że się kłócimy w Polsce i na Litwie, że nie ma zgody. W odpowiedzi pytam: skoro nie ma takiej zgody w Polsce, to jak się staliśmy dwudziestą gospodarką na świecie? To jakim sposobem i za co budujemy jedną z najsilniejszych i najnowocześniejszych armii w Europie, która wkrótce będzie w stanie chronić nie tylko Polskę, ale i naszych sojuszników? To pokazuje, że demokracja działa. (...) Dzięki temu nasza demokracja, nasza wolność może być jeszcze silniejsza i jeszcze bardziej efektywna. I nie ma znaczenia, że tego się boją różne rządy autorytarne... I niech się boją” — mówił Poznański.

„Chciałem zaapelować do wszystkich, żeby to radosne święto odzyskania niepodległości, było właśnie zachętą do refleksji. Bo wrogowie demokracji, wrogowie wolności szukają cały czas sposobów, żeby nas dzielić. Żeby dzielić Polaków z Polakami. Żeby dzielić Polaków z Litwinami. Chcieliby, byśmy nie byli na tyle silni, żeby się bronić przed zakusami imperium. Bądźmy w jedność. Bądźmy silni. Niech żyje niepodległa Polska. Niech żyje niepodległa Litwa” — zakończył przemówienie Grzegorz Marek Poznański.

Następnie przemówił Waldemar Tomaszewski, zaśpiewał Jarek Wist z zespołem i część bankietowa zamknęła uroczyste obchody tego dnia. ■

Czy „Świt Niemna” opuści koalicję?

Remigijus Žemaitaitis nie wykluczył, że jego partia nie poprze przyszłorocznego budżetu. Mindaugas Sinkevičius oświadczył, że oznaczałoby to koniec koalicji. Inga Ruginienė dodała, że nie martwi jej taka perspektywa.

Antoni Radczenko

Lider „Świtu Niemna” poinformował, że projekt budżetu nie jest tożsamy z wcześniejszymi ustaleniami wewnątrz koalicji. „Liczby różnią się prawie o 300 mln euro. Naturalnie, że taka decyzja nie pasuje naszej frakcji” — oświadczył dziennikarzom Žemaitaitis. Polityk zaznaczył, że jego frakcja jest za większym finansowaniem sektora bezpieczeństwa (policja, straż graniczna). Poseł zaproponował zwiększyć finansowanie na tym odcinku kosztem budżetu obronnego. Nie wykluczył, że jeśli koalicjanci nie uwzględnią ich żądań, to jego partia nie zgłasza za budżetem.

„NAM NIE PO DRODZE”

Lider socjaldemokratów Mindaugas Sinkevičius oświadczył, że brak poparcia dla budżetu faktycznie oznacza koniec koalicji. Zaznaczył, że jeśli koalicja nie jest w stanie podjąć odpowiednich decyzji, to znaczy koalicja nie działa. „Jeśli nie działamy, to znaczy koalicja jest niezdolna do działania, jest niepełnosprawna i przestaje istnieć” — oświadczył socjaldemokrata.

Premier również nie wyklucza takiej możliwości. „Nie martwię się tym teraz. Wydaje mi się, że dla mnie najważniejsze jest orientowanie się na konkretne prace. Od pierwszych chwil, kiedy przyszedłem na to stanowisko, zawsze to podkreślałam. Program i prace — są właśnie tym, dlaczego tutaj jestem. Nie chcę uczestniczyć w zakulisowych gierkach, tylko pracować” — powiedziała dla LRT Inga Ruginienė. „Ci którzy przyszli dla konkretnych prac skierowanych na dobrobyt obywateli Litwy pójdą z nami ramię w ramię. Natomiast z tymi, dla których są ważniejsze sprawy, chyba jest nam nie po drodze” — dodała premier.

WYKRUSZANIE SIĘ FRAKCJI

Matas Baltrukevičius, analityk powiązany z Wileńskim Instytutem

Dla mnie najważniejsze jest orientowanie się na konkretne prace — oświadczyła premier **Fot. Dainius Labutis, ELTA**

Analizy Politycznej, zgadza się z liderami socjaldemokratów, że koalicja nie ma sensu, jeśli jeden z partnerów sabotuje głosowanie nad budżetem.

— Wówczas mielibyśmy do czynienia tylko z udawaniem, że koalicja istnieje. Tym niemniej wydaje mi się, na podstawie tego, co oświadczył Mindaugas Sinkevičius, że socjaldemokraci raczej nie biorą na poważnie takiego scenariusza. Traktują to raczej jako pewien styl uprawiania polityki przez „Świt Niemna”. Ich retoryka często zawiera rzeczy, które nie przekładają się na dobre relacje między partnerami. Moim zdaniem Sinkevičius nie wierzy, że „Świt Niemna” może coś takiego zrobić. Sądzę, że ma rację. Žemaitaitis zdaje sobie sprawę, że niepoparcie budżetu nie może przejść dla niego bez żadnych konsekwencji — podkreśla w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” politolog.

Rozmówca nie sądzi, aby „Świtowi Niemna” opłacało się wyjść z koalicji.

— Scenariusz wykruszania się frakcji jest bardzo realny. Žemaitaitis, podobnie jak większość polityków podczas omawiania budżetu, próbu-

je skierować większą uwagę na swoją osobę. Chce również wywalczyć większe finansowanie na odcinki, za które jest odpowiedzialny „Świt Niemna” albo dostrzega tam interes. Sądzę, że pod względem politycznym Žemaitaitisowi opłaca się walczyć o konkretne sprawy. Sądzę, że on zdaje sobie sprawę z tego, że jeśli nie poprze budżetu, to nie będzie mógł dalej pracować w koalicji — oświadcza Matas Baltrukevičius.

Wcześniej Žemaitaitis krytykował również ministra spraw zagranicznych. Jego zdaniem Kęstutis Budrys prowadzi niezależną od rządu politykę. „Uważam, że dziś Budrys nieefektywnie i niewłaściwie wykonuje swoje obowiązki; prowadzi solową grę, nie uzgadniając działań z koalicją” — oświadczył przed kilkoma dniami polityk.

Premier reagując na słowa koalicjanta zapewniła, że ma pełne zaufanie do szefa litewskiej dyplomacji.

W przyszłorocznym budżecie na obronę kraju ma być przeznaczonych 5,38 proc. PKB, czyli 4,8 mld euro. To jest największe zobowiązanie Litwy względem obrony. ■

Granica zamknięta, ciężarówki uwięzione. Rosną napięcia między przewoźnikami a rządem

Honorata Adamowicz

Kierowcy stoją po białoruskiej stronie granicy, firmy liczą straty, a emocje wśród przewoźników wrą. „Nigdy nie widziałem takiego wzburzenia” — mówi wiceprezes „Linavy” Oleg Tarasov. Rząd odpowiada chłodno: decyzja była konieczna.

Wiceprezes Krajowego Stowarzyszenia Przewoźników Samochodowych „Linava” Oleg Tarasov w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” przyznaje, że sytuacja przewoźników jest po tragiczna. Podczas śródogodkowego kongresu stowarzyszenia w Wilnie zdecydowano o utworzeniu grupy roboczej spośród członków prezydium oraz przygotowaniu petycji z żądaniami i prośbami przewoźników.

— Rozmawiano o proteście, blokadzie dróg, ale na razie, jako przedstawiciele „Linavy”, apelujemy o kontynuowanie dialogu z rządem. Mamy nadzieję, że nas wysłucha — mówi Tarasov. Przyznaje, że nastroje wśród kierowców są napięte jak nigdy wcześniej. — Nie wykluczamy, że jeśli nie osiągniemy kompromisu z rządem, grupa robocza zostanie przekształcona w inicjatywę protestacyjną. Nie ponosimy jednak odpowiedzialności za ewentualne działania samych przewoźników, którzy mogą zdecydować się na zorganizowane protesty i blokady dróg — mówi. Przyznał, że podczas kongresu panowała gorąca atmosfera.

— Wszyscy są wściekli, emocje sięgają zenitu — nawet teraz, podczas obrad, ludzie krzyczą, przeklinają. Wszystko może eksplodować — przyznaje.

Wiceprezes „Linavy” podkreślił, że tak silnych emocji w branży nie było nawet w okresie walki z tzw. pakietem mobilności.

— Nigdy nie było tylu emocji i takiego poczucia bezsilności. Nikt nas naprawdę nie ostrzegł, że granice z Białorusią mogą zostać zamknięte — mówił Tarasov. Jak dodał, premier powinna była oficjalnie poinformować społeczeństwo o możliwym zamknięciu granicy, jeśli taka decyzja była rozważana.

Na zapowiedzi możliwych blokad dróg zareagowała premier Inga Ruginienė, podkreślając, że rząd od dawna wysyłał jasne sygnały o możliwości zamknięcia granicy z Białorusią. Jej zdaniem firmy transportowe miały wystarczająco dużo czasu, by ocenić ryzyko, a obecna emocjonalna reakcja przewoźników jest niesprawiedliwa.

Premier określiła gniew przewoźników z powodu utknięcia litewskich ciężarówek na Białorusi jako „nieuczciwy” i nacechowany „przesadną emocjonalnością”. „Sytuacja jest bolesna, ale firmy działające z Białorusią lub krajami sprzymierzonymi z Rosją muszą ocenić ryzyko” — powiedziała Ruginienė. Podkreśliła, że przewoźnicy mieli czas na przygotowanie się do zamknięcia granicy i wezwała do zrozumienia konieczności działań Litwy zapewniających bezpieczeństwo państwa.

Na terytorium Białorusi utknęło około tysiąca litewskich ciężarówek i naczep. W odpowiedzi na decyzję Wilna o zamknięciu granicy, Mińsk zakazał im opuszczania terytorium kraju. Pojazdy mają zostać przewiezione na specjalne place i opodatkowane. Decyzja ta wywołała oburzenie stowarzyszenia „Linava”, które domaga się podjęcia dialogu dyplomatycznego z Mińskiem, otwarcia przynajmniej jednego przejścia granicznego oraz rekompensaty strat.

Premier Ruginienė zaznaczyła, że przejścia mogłyby zostać otwarte przy pozytywnych sygnałach ze strony Białorusi. We wtorek prezydent Aleksander Łukaszenka polecił ministrowi spraw zagranicznych Maksymowi Ryżenkowi rozpoczęcie rozmów z Litwą w sprawie normalizacji sytuacji, co premier określiła jako zmianę retoryki reżimu w Mińsku.

Minister spraw zagranicznych Kęstutis Budrys stwierdził, że Mińsk wprowadza w błąd, mówiąc o negocjacjach, ponieważ granica może zostać otwarta dopiero po zaprzestaniu eskalacji działań. „Łukaszenka bierze zakładników i próbuje przekształcić sytuację w coś, co rzekomo wymaga negocjacji. Granice zostaną otwarte, gdy zagrożenie dla NATO i UE minie” — powiedział Budrys.

Zamknięcie granicy ma związek z atakami hybrydowymi i użyciem balonów przemysłowych, które zakłócały pracę lotnisk w Wilnie i Kownie. Od października wstrzymano około 1,5 tys. lotów, co dotknęło ponad 20 tys. pasażerów. Granica pozostanie zamknięta do 30 listopada, po czym rząd zdecyduje o dalszych krokach. ■

TVP
WILNO

Granica z Białorusią pozostanie zamknięta do 30 listopada, po czym rząd zdecyduje o dalszych krokach Fot. VSAT

Ruszył remont stołecznego Ratusza

W związku z prowadzonymi pracami gmach przez rok będzie zamknięty. Na ogrodzeniach obok Ratusza w okresie trwania prac można obejrzeć archiwalne fotografie, przybliżające dzieje budowli na przestrzeni wieków.

Justyna Giedrońc

— Ratusz wileński jest jednym z trzech ratuszy, które zachowały się na Litwie. Jest to budowla o bogatej i ciekawej historii. Jego dzieje przybliżają stare fotografie, kopie których można obejrzeć na ogrodzeniach zamontowanych na placu na czas remontu — mówi „Kurierowi Wileńskiemu” Laura Joffé, kierowniczka spółki Vilniaus vystymo kompanija.

Archiwalne zdjęcia udostępniły Litewskie Muzeum Narodowe, Biblioteka Wróblewskich Litewskiej Akademii Nauk, Centralne Archiwum Państwowe Litwy oraz Polskie Muzeum Narodowe.

REMONT BĘDZIE PRZEBIEGAŁ WIELOETAPOWO

Główny remont Ratusza będzie przebiegał wieloetapowo, uwzględniając wymogi obowiązujące podczas renowacji obiektów dziedzictwa. Odrestaurowana zostanie elewacja gmachu, okna, drzwi, piwnice. Prace będą prowadzone wewnątrz i na zewnątrz budynku. Zostaną naprawione, odświeżone i zabezpieczone cenne elementy autentyczne.

Perlis Vaisieta, dyrektor Ratusza zaznacza, że gmach jest historycznym sercem stolicy.

— Historia budowli zmieniała się na przestrzeni wieków. Mieściła się tu m.in. siedziba magistratu miasta, gildii rzemieślników i kupców, funkcjonowały kramiki, a później teatr. Obecnie jest to centrum życia politycznego, społecznego i kulturalnego stolicy. Czas nieuchronnie niszczył budynek Ratusza. Remont jest dla nas nie tylko kwestią estetyki, ale także wynika z konieczności zachowania jego autentyczności — zauważa dyrektor placówki.

Zniszczony dach, rynny oraz usterki w systemie odprowadza-

nia wody deszczowej powodują zawilgocenie pokrycia elewacji oraz liczne uszkodzenia elementów konstrukcyjnych i architektonicznych. Wewnątrz budynku zostaną naprawione podłogi, oczyszczone i wypolerowane powierzchnie marmurowe, a także odrestaurowane schody i poręcze. Odnowione zostaną również ściany wewnętrzne, podstawy kolumn oraz elementy konstrukcyjne.

RATUSZ WZNIESIONO W KOŃCU XIV WIEKU

Początkowo była to budowla gotycka. W roku 1799 przebudowano Ratusz w stylu klasycystycznym według projektu wybitnego wileńskiego architekta Wawrzyńca Gucwicza. W nowym budynku urządzono pomieszczenia dla straży, wójta i gildii kupieckiej, skarbcza miejskiego, skarbcza kupieckiego, więzienia i dziewięciu sklepów. W czasach carskich organizowano tu koncerty. W 1810 r. cały budynek oddano na potrzeby teatru

— najpierw polskiego, potem rosyjskiego. W 1848 r. miała tu miejsce premiera „Halki” Stanisława Moniuszki, który osobiście dyrygował orkiestrą.

Głównie Ratusz odrestaurowano w latach 1936-1941. W budynku urządzono muzeum sztuki. W 2001 r. gmach znalazł się w gestii miasta. Odbywają się tu reprezentacyjne imprezy, koncerty, wystawy. Z portyku ratusza mieszkańców Wilna witali dostojni goście — prezydent USA George W. Bush (2002) i królowa brytyjska Elżbieta II (2006).

Planuje się, że remont wewnątrz budynku potrwa do maja 2026 r. W tym czasie Ratusz będzie zamknięty. Czynna będzie jedynie restauracja „Kristoforas”, która się tam znajduje. Później prace zostaną przeniesione na zewnątrz — ich zakończenie planowane jest na trzeci kwartał 2026 r. Osoby zainteresowane organizacją imprez okolicznościowych w Ratuszu po remoncie mogą nadal kontaktować się z pracownikami placówki. ■

Zakończenie remontu Ratusza zaplanowano na trzeci kwartał 2026 r.
Fot. Marian Paluszkiewicz

Jak to dawniej na Wileńszczyźnie było: wspomnienia wiernych o Opiekach

Honorata Adamowicz

Opieki na Litwie od lat przyciągają tłumy wiernych, wypełniając ulice modlitwą i pieśnią. Jak to wyglądało kiedyś, „KW” pyta wiernych, by odkryć wspomnienia pełne wzruszeń i sprawdzić, jak zmieniło się przeżywanie tego wyjątkowego święta.

AUTOKARY PRZED KOŚCIOŁEM

— Opieki Matki Boskiej Ostrobramskiej bardzo się zmieniły. Dla wielu wiernych zawsze były to wielkie święta — takie, na które czekało się przez cały rok z wiarą i nadzieją. Pamiętam te wieczorne msze, gdy ludzi było tak wielu, że całe podwórko przed kościołem wypełniał tłum modlących się, zanurzony w skupieniu i duchowej jedności. Aby wejść do środka, trzeba było przyjść co najmniej godzinę wcześniej. Przychodzili wszyscy — młodzi i starzy, całe rodziny pragnące razem przeżywać święto Matki. Przed kościołem stały autokary, a w kapliczce przez całe dni trwała modlitwa. Ludzie klękali na ulicy przed obrazem Matki, nie zważając na mróz czy śnieg. Na całą ulicę rozbrzmiewała pieśń: „Do Ciebie uciekamy się w każdej chwili”, a w sercach wiernych płynęły łzy szczerej wiary i oddania. Modlitwy były proste, płynęły z głębi serca, pełne ufności i błagania o opiekę Matki. Widziałam łzy, słyszałam szeptane prośby i błagania o litość — wspomina 67-letnia Bronisława w rozmowie z „Kuriem Wileńskim”.

Według Bronisławy dziś jest inaczej. Do kościoła nie zawsze można wejść, ale już nie dlatego, że brakuje miejsca. Ludzie stoją przy wejściu, jakby nie chcieli podejść bliżej ołtarza, jakby czekali tylko na koniec mszy. W środku jest przestrzeń, ale brakuje prawdziwej wiary i szczerej modlitwy. Wiele osób przychodzi tylko dlatego, że inni też idą.

— Nie wiem, co się zmieniło, może ludzie, a może czasy — ale modlitwa już nie jest taka sama — dodaje Bronisława.

Opieki Matki Boskiej Ostrobramskiej wciąż pozostają ważnym wydarzeniem duchowym, pełnym modlitwy i wspólnoty **Fot. Marian Paluszkiewicz**

ZMIANA W SERCACH WIERNYCH

Podobne wspomnienia ma 43-letnia Katarzyna, która uczestniczy w Opiekach od najmłodszych lat.

— Odkąd siebie pamiętam, każdego roku chodziłam na Opieki z rodzicami. Wtedy mieszkałam w Rakańcach, a do szkoły chodziłam do „Mickiewiczówki”. Do naszej miejscowości autobusy kursowały rzadko, a do przystanku trzeba było iść prawie dwa kilometry. Pamiętam, że po powrocie ze szkoły zostawiałam plecak i razem z mamą szłyśmy do kościoła. Byłam zmęczona, czasami głodna, ale szłam chętnie. Wtedy ze szkoły chodziło tam bardzo dużo dzieci. Nawet dla mnie, nastolatki, było to święto. Gorliwie modliłam się o dobrego męża — śmieje się Katarzyna. — I wymodliłam! — przyznaje.

— Jak przypomnę sobie te tłumy ludzi, które z pracy pędziły do kościoła... Dziś prawie każdy ma samochód, autobusy kursują częściej, a jednak nie ma już tych tłumów. Szczerze mówiąc, sama już nie chodzę przez cały tydzień jak kiedyś. Ludzi jest mniej, a ja sama też inaczej do tego podchodzę. Nie rozumiem, co się dzieje i dlaczego

tak się zmienia, ale widzę, że coś w naszych sercach i zwyczajach się zmieniło — dodaje Katarzyna.

INNA ATMOSFERA MSZY

Również starsi wierni zauważają zmiany w przebiegu mszy podczas Opiek. 76-letni Zygmunt z Wilna mówi o zmianie charakteru modlitwy.

— Dawniej msza podczas Opiek trwała prawie dwie godziny. Księża modlili się w sposób pełen skupienia i serdeczności, a kazania były proste, szczere i trafiały prosto do serca wiernych. Teraz msze są bardziej historyczne, naukowe, skupione na wiedzy i faktach, a mniej na osobistym duchowym przeżyciu. Brakuje tej zwykłej, szczerej modlitwy, która kiedyś wypełniała każdy zakamarek kościoła i poruszała serca ludzi — ocenia rozmówca z Wilna.

Opieki Matki Boskiej Ostrobramskiej wciąż pozostają ważnym wydarzeniem duchowym, pełnym modlitwy i wspólnoty. Dla wielu starszych wiernych są one również wspomnieniem minionych czasów, pełnych gorliwości, szczerej wiary i serdeczności, której dziś nie zawsze można doświadczyć w tym samym wymiarze. ■

Opór obywatelski i jego rola w możliwym konflikcie

Rząd przygotował wstępny plan oporu obywatelskiego, który między innymi zakłada rozwijanie woli obywatelskiej do zbrojnego i niebrojnego oporu.

Antoni Radczenko

„KW” pyta historyka, czy znamy przykłady z historii, kiedy w przypadku ataku z zewnątrz opór obywatelski zakończył się sukcesem?

7 listopada na posiedzeniu Rady Oporu Obywatelskiego zaprezentowano sprawozdanie z warsztatów zorganizowanych przez kancelarię rządu oraz Ministerstwo Ochrony Kraju pt. „Dialog obywatelski: jak powinno wyglądać nasze przygotowanie obywatelskie?” oraz z przeprowadzonych w ich ramach badań jakościowych.

STRATEGIA OPORU

Zaprezentowano również wstępny projekt pt. „Strategia przygotowania obywateli Republiki Litewskiej do oporu obywatelskiego”. „Raport z badania pokazuje, że ludzie mają wiedzę i chęć uczestniczyć w oporze obywatelskim, a ich spostrzeżenia są niezwykle cenne przy tworzeniu wspólnego planu. Silne, odporne i gotowe do stawiania oporu społeczeństwo stanowi fundament trwałości naszego państwa. Każdy członek społeczeństwa — każdy z nas — powinien rozumieć, w jaki sposób poprzez swoje działania, wiedzę, umiejętności czy postawę może przyczynić się do wzmacniania zaufania obywateli Litwy do własnego państwa — zarówno w czasie pokoju, jak i w obliczu wyzwań” — mówił w trakcie posiedzenia kanclerz rządu oraz przewodniczący Rady Oporu Obywatelskiego, Laimonas Rudys.

W planie wyodrębniono cztery podstawowe kierunki: wzmacnianie odporności oraz rozwijanie woli obywatelskiej, wiedzy i umiejętności niezbędnych do niebrojnego i zbrojnego oporu obywatelskiego. Plan między innymi przewiduje: zachęcanie do udziału w działalności organizacji pozarządowych i wspierania tej działalności; opracowanie programów szkoleniowych dotyczą-

Reformy fińskie sprzed wojny odegrały pewną rolę w walce z sowietami — mówi Algimantas Kasparavičius

cych rozpoznawania dezinformacji, propagandy i manipulacji; szkolenia z obsługi dronów; organizowanie akcji oporu obywatelskiego; włączanie w działania oporu obywatelskiego wspólnot Litwinów na świecie; rozwijanie sieci młodzieżowych ambasad Związku Strzelców Litewskich.

PRZYKŁAD WIELKIEJ BRYTANII

Od lat największym zagrożeniem dla Litwy i krajów Europy Środkowo-Wschodniej jest Rosja. Warto sięgnąć do historii, aby zobaczyć, jak państwa przygotowywały swoje społeczeństwa do wojny i na ile opór obywatelski był skuteczny. „Trwać będziemy do samego końca, bić się będziemy we Francji, na morzach i oceanach, bić się będziemy z coraz większą ufnością i z coraz większą siłą w przestworzach, bronić będziemy naszej Wyspy bez względu na cenę, bić się będziemy na plażach, bić się będziemy na lądowiskach, bić się będziemy na polach i na ulicach, bić się będziemy wśród wzgórz, i nigdy się nie poddamy” — oświadczył

Winston Churchill 4 czerwca 1940 r. w Izbie Gmin.

Mowa Churchilla, wg historyka Algimantasa Kasparavičiusa z Instytutu Historii Litwy, wywołała ogromne poruszenie na świecie.

— Była komentowana i cytowana, w tym również przez litewskich dyplomatów, którzy wysłali depezę z Londynu do Kowna. W pewnym sensie ta mowa mówi również o obywatelskim oporze. Problem polega na tym, że ta strategia nigdy nie została wypróbowana w praktyce. Nie licząc walk w powietrzu i bombardowań miast, działania wojenne de facto nigdy nie były prowadzone na terytorium Wielkiej Brytanii — zaznacza historyk w rozmowie z „Kurierem Wileńskim”.

FINLANDIA VS. ZSRS

Inny przykład z historii to wojna zimowa. 30 listopada 1939 r. ZSRS zaatakował Finlandię. Po kilku miesiącach między Helsinkami a Moskwą rozpoczęły się rozmowy pokojowe.

12.>>

Wojna zakończyła się 13 marca 1940 r. Chociaż Finowie stracili ok. 10 proc. swego terytorium, ale zachowali własną niezależność. Biorąc pod uwagę, jak kilka miesięcy wcześniej zakończyła się kampania wrześniowa dla II RP, trzeba uznać to za sukces Finlandii.

Do sukcesu Finlandii w wojnie zimowej przyczyniły się z pewnością reformy obronne wdrażane w życie w latach 30. Fiński system mobilizacyjny opierał się na regionalnych obwodach wojskowych. Rezerwiści pochodzili z tego samego okręgu. Z jednej strony, to wzmacniało więź między żołnierzami, z drugiej, byli bardziej zorientowani w terenie. Drugi czynnik miał bezpośredni wpływ na duże straty sowieckie podczas wojny. Ważnym elementem systemu obrony była składająca się z ochotników Gwardia Obywatelska, która liczyła ponad 100 tys. członków.

— Jeśli bardzo chcemy znaleźć pewien pozytywny przykład, to z pewnością go znajdziemy. Z pewnością reformy fińskie sprzed wojny odegrały pewną rolę w walce z sowietami. Finom udało się powstrzymać i spowolnić natarcie sowietów, co z pewnością wzmocniło ich pozycję. Tym niemniej, tam zadziałało wiele czynników. Po pierwsze, samo położenie geopolityczne Finlandii. Po drugie, ważnym czynnikiem, który powstrzymał natarcie sowietów, były fińskie inwestycje w obronę.

Na przykład stworzenie Linii Mannerheima. Po trzecie, nie możemy o tym zapominać, że ze strony Stalina rozpoczęcie wojny z Finlandią było pewną awanturą. Wojsko sowieckie ewidentnie nie było przygotowane na tę wojnę. Sytuacja może przypominać rozpoczęcie pełnowymiarowej wojny Rosji z Ukrainą w 2022 r. — ocenia Kasparavičius.

WOJNA O NIEPODLEGŁOŚĆ USA

Rozmówca podkreślił, że kolejnym przykładem oporu obywatelskiego w historii jest wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych.

— Można powiedzieć, że tam obywatele sprzeciwili się imperium i wygrali. Tym niemniej, decydującym czynnikiem były okoliczności geopolityczne. To samo dotyczy Wielkiej Brytanii w roku 1940 czy Finlandii w latach 1939-40. Teoretycznie Stalin mógł dalej kontynuować wojnę, tylko jemu w tamtym momencie bardziej opłacało się pójść na kompromis. Dalsza kontynuacja wojny całkowicie uzależniłaby ZSRS od Hitlera i przyszły sojusz z aliantami byłby niemożliwy. Musimy pamiętać o tych rzeczach i je uwzględniać — podkreśla Algimantas Kasparavičius.

Fot. Marian Paluszkiwicz

TVP
WILNO

Rząd chce wzmacniać odporność społeczeństwa i rozwijanie woli obywatelskiej do oporu

Bezrobocie na Litwie najniższe od roku

Na początku listopada bezrobocie rejestrowane na Litwie wyniosło 8,2 proc. Choć zatrudnienie nieznacznie wzrosło, pracodawcy zgłaszają coraz mniej nowych ofert pracy.

Na dzień 1 listopada bezrobocie wynosiło 8,2 proc., co oznacza spadek o 0,1 punktu procentowego w porównaniu z początkiem października oraz o 0,2 punktu względem analogicznego okresu ubiegłego roku. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się o 900 osób w ciągu miesiąca i wynosiła 149,9 tys. „Zarejestrowane bezrobocie nadal spadało, a liczba osób pracujących nieznacznie wzrosła. Chociaż odnotowano mniej nowych ofert pracy i zatrudnionych osób, rynek pracy w Litwie pozostał odporny” — podała Służba Zatrudnienia w komunikacie.

Zatrudnienie w kraju wzrosło o 0,2 proc. w porównaniu z poprzednim miesiącem — do 1,46 mln osób. Największy wzrost zatrudnienia odnotowano w sektorach edukacji, opieki zdrowotnej, produkcji oraz administracji publicznej. Spadki wystąpiły natomiast w budownictwie i usługach.

Równocześnie zmniejszyła się liczba dostępnych miejsc pracy. W październiku pracodawcy zgłosili 14,1 tys. wakatów, czyli o 10,8 proc. mniej niż miesiąc wcześniej oraz o 6,5 proc. mniej niż rok temu. W całym okresie od stycznia do października liczba ogłoszonych ofert pracy była niższa o 8,1 tys., co stanowi spadek o 5,3 proc.

„Spadająca liczba ofert pracy budzi poważne obawy i wymaga większych wysiłków w celu znalezienia zatrudnienia” — zauważyła Jurgita Zembytė, kierowniczka Działu Monitorowania i Analizy Służby Zatrudnienia.

Szczególnie widoczny był spadek liczby ofert dla pracowników niewykwalifikowanych. Jednocześnie popyt na specjalistów w sektorach transportu, opieki zdrowotnej oraz IT utrzymał się na podwyższonym poziomie.

Opr. J.B. na podst. BNS

Politycy chcą większej przejrzystości w systemie zdrowia, medycy protestują

Ministerstwo Ochrony Zdrowia chce zabronić prywatnym placówkom medycznym pobierania dodatkowych opłat za usługi finansowane przez Państwową Kasę Chorych. Taka decyzja wywołała protest krajowych lekarzy.

W październiku rząd zatwierdził poprawki do ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym. Resort ochrony zdrowia zapowiedział, że poprawki przyczynią się do wzmocnienia publicznego sektora zdrowia, a także do skrócenia kolejek pacjentów i ograniczeń w dostępie do opieki zdrowotnej. Teraz poprawki powinien rozpatrzyć Sejm.

PIERWSZEŃSTWO DLA SEKTORA PUBLICZNEGO

Zdaniem minister ochrony zdrowia Mariji Jakubauskienė, główne wytyczne rządu w systemie zdrowia skupiają się przede wszystkim na priorytetyzowaniu publicznego sektora zdrowia podczas zawierania umowy z Państwową Kasą Chorych.

„Priorytetyzowanie publicznego sektora zdrowia jest istotnym krokiem w kierunku jego wzmocnienia. Celem naszych działań jest zapewnienie obywatelom Litwy równego i dostosowanego do potrzeb zdrowotnych dostępu do wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych niezależnie od miejsca ich zamieszkania i możliwości finansowych. Ustalenie pierwszeństwa dla publicznych placówek zdrowotnych ma zdefiniować oraz usunąć usterki w systemie ochrony zdrowia, między innymi zmniejszyć wydłużające się kolejki pacjentów do lekarzy” — zapowiedziała minister Jakubauskienė.

W projekcie budżetu na przyszły rok na reformy w systemie zdrowia przeznaczono bez mała 400 mln euro.

ZMIANY W ZASADACH ZAWIERANIA UMOWY

Poprawki do ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym, które zo-

Medycy protestują przeciwko poprawkom do ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym

Zdaniem naukowców proponowane przez resort zdrowia zmiany, mające na celu nadanie priorytetu instytucjom państwowym, wydłużą kolejki pacjentów do lekarzy w placówkach publicznego sektora zdrowia.

stały zatwierdzone przez rząd, będą ponownie rozpatrywane przez Sejm. Jeżeli posłowie przegłosują proponowane poprawki, znajdą zmiany w zasadach zawierania umowy pomiędzy Państwową Kasą Chorych i placówkami medycznymi.

Zaktualizowana ustawa przewiduje pierwszeństwo finansowania dla publicznych placówek zdrowia, czyli takich, które znajdują się pod opieką państwa lub samorządów, jak też instytucjom budżetowym. Z kolei umowy Państwowej Kasy Chorych z placówkami prywatnymi będą zawierane tylko w zakresie tych usług, których nie będą mogły zapewnić

państwowe, samorządowe i budżetowe placówki zdrowotne.

„Zasady te nie mają dotknąć usług medycznych udzielanych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Pacjenci nadal będą mogli wybierać najdogodniejszą dla siebie placówkę podstawowej opieki zdrowotnej, czyli przychodnię, niezależnie od tego, czy jest to placówka publiczna czy prywatna. Zmiany takie jak likwidacja dopłat za usługi zdrowotne w prywatnych placówkach medycznych oraz wzmocnienie publicznego sektora opieki zdrowotnej służą realizacji strategicznych celów rządu, czyli zwiększeniu przejrzystości systemu ochrony zdrowia, dostępności usług, zarządzaniu kolejkami do lekarzy, poprawie dobrostanu medyków i ograniczeń pacjentów w dostępie do opieki zdrowotnej” — informuje resort ochrony zdrowia.

We wtorek, 11 listopada, posłowie mieli ponownie rozpatrzyć zatwierdzone przez rząd poprawki. Jednak obrady zostały po raz kolejny odwołane.

14.>>

Inicjatorem ich odwołania był Remigijus Žemaitaitis. Lider partii „Švit Niemna” oświadczył, że Ministerstwo Ochrony Zdrowia szykuje uzupełniony wariant poprawek do ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym.

ZASTRZEŻENIA EKSPERTÓW

Proponowane przez rząd poprawki do ustawy wzbudziły sporo kontrowersji.

Agencja prasowa BNS podała, że wyniki wspólnych badań przeprowadzonych przez naukowców z ISM University of Management and Economics oraz analityków z europejskiej firmy doradztwa strategicznego Claria Strategy Partners ujawniły, że zmiany wprowadzone przez Ministerstwo Ochrony Zdrowia pogorszą dostępność usług dla pacjentów. Z badań wynika, że na skutek wprowadzonych zmian zmniejszą się wynagrodzenia lekarzy, co może zwiększyć ryzyko nieuczciwej działalności i korupcji.

Zdaniem naukowców proponowane przez resort zdrowia zmiany, mające na celu nadanie priorytetu instytucjom państwowym, wydłużą kolejki pacjentów do lekarzy w placówkach publicznego sektora zdrowia, ponieważ zmniejszą się szanse na otrzymanie refundowa-

nych przez państwo usług w prywatnych placówkach medycznych.

PROTEST ORGANIZACJI MEDYCZNYCH

Przeciwko poprawkom do ustawy protestują też krajowi medycy.

Litewski Ruch Medyków, Stowarzyszenie Młodych Lekarzy i Związek Zawodowy Lekarzy Rodzinnych apelują do Sejmu o odrzucenie zainicjowanych przez resort zdrowia poprawek.

„Prosimy parlamentarzystów, by nie zatwierdzali poprawek, dopóki nie zostaną jasno przedstawione opisy podstawowych usług finansowanych ze środków Funduszu Obowiązkowych Ubezpieczeń Społecznych (PSDF) oraz nie zostanie wyjaśniona kwestia zawierania umów z Państwową Kasą Chorych (VLK). Prosimy o odesłanie projektu do uzupełnienia” — głosi apel opublikowany w poniedziałek na stronie internetowej Litewskiego Ruchu Medyków.

W apelu medycy proponują, aby pacjentom przyznano prawo wyboru dodatkowych, droższych lub płatnych usług medycznych. Lekarze sugerują także, by przed głosowaniem posłowie zainicjowali badanie zakresu świadczenia usług medycznych oraz ich jakości. ■

Opr. J.G. na podst. sam.lrv.lt, BNS
Fot. Marian Paluszkiwicz

Zaktualizowana ustawa przewiduje pierwszeństwo finansowania dla publicznych placówek zdrowia

Polskie produkcje na festiwalu Scanorama

Rozpoczął się Europejski Festiwal Filmowy Scanorama — jedno z najważniejszych wydarzeń kulturalnych na Litwie, które co roku przyciąga ok. 40 tys. widzów. W tegorocznym programie nie zabrakło polskich produkcji, a Instytut Polski w Wilnie ponownie został partnerem festiwalu.

„Jeżeli chodzi o promocję polskich filmów w świecie i ich twórców, najważniejszy jest ich udział w dużych festiwalach filmowych” — mówi Piotr Drobniak, dyrektor Instytutu Polskiego w Wilnie.

„Zależało nam na tym, żeby polska kinematografia była obecna tu (na festiwalu) i w postaci filmów, i w postaci osób” — dodaje.

Festiwal zainaugurował dramat „Miłość, która pozostała” w reżyserii Hlynura Palmasona. Z kolei wydarzenie zamknie polski film „Pociągi” Macieja Drygasa, laureat głównej nagrody i wyróżnienia za montaż na IDFA w Amsterdamzie.

W konkursie głównym Scanoramy znalazł się film Piotra Winiewicza „Czy maszyny śnią o śmierci?”, a przewodniczącym jury został reżyser Piotr Dumala.

W sekcji litewskich premier pokazany zostanie także „Wojna o sztukę” Andrzeja Miękusy — estońsko-polsko-litewska koprodukcja.

W Konkursie Filmów Krótkometrażowych zaprezentowane zostaną cztery polskie tytuły: „Babony” (reż. Jakub Michnikowski), „Entropia” (reż. Anna Fam-Rieskaniemi), „Ludzie i rzeczy” (reż. Damian Kosowski) oraz „Stymulanty & Empatogeny” (reż. Mateusz Pacewicz).

W ramach programu branżowego odbędą się szkolenia typu masterclass, które poprowadzą Maciej Drygas i Piotr Dumala.

„Zawsze szukamy dobrego kina, którym dzielimy się z naszymi widzami” — podkreśla Grażina Arlickaitė, założycielka i dyrektorka festiwalu. Scanorama potrwa do 23 listopada i obejmie dziesięć litewskich miast, w tym Wilno, Kowno i Kłajpedę.

Opr. J.B. na podst. PAP

Choroba cywilizacyjna, która nie wybiera. Jednak człowiek może wybrać, jak z nią żyć

14 listopada jest obchodzony Międzynarodowy Dzień Cukrzycy, jednej z najczęstszych chorób cywilizacyjnych XXI w.

Honorata Adamowicz

Choruje na nią coraz więcej osób — często nie zdając sobie sprawy, że wiele zależy od nich samych. O tym, dlaczego samokontrola i edukacja są kluczem do zdrowia, opowiada dla „KW” Juzefa Uleckienė, założycielka pierwszej na Litwie Szkoły Cukrzycy (lit. Diabeto mokykla) w Wilnie.

NAJWAŻNIEJSZA SAMOKONTROLA

Rozmówczyni od wielu lat zajmuje się edukacją osób chorujących na cukrzycę. Z doświadczenia wie, jak ogromne znaczenie w codziennym życiu diabetyka ma samodyscyplina, ruch i pozytywne nastawienie.

— Najważniejsza jest samokontrola, aktywność fizyczna i to, by sam pacjent chciał sobie pomóc. Niestety, chorym często brakuje tej wewnętrznej motywacji. Nikt jej też w nich nie wzmacnia. W rezultacie ludzie nie zdają sobie sprawy, jak ważne jest regularne monitorowanie poziomu cukru i kontrolowanie spożycia węglowodanów — mówi zauważa w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Juzefa Uleckienė.

CORAZ WIĘCEJ CUKRZYKÓW

Z roku na rok liczba chorych na cukrzycę rośnie, zarówno na świecie, jak i na Litwie. Według danych Litewskiego Stowarzyszenia Diabetologicznego w kraju zarejestrowanych jest obecnie ponad 120 tys. chorych, ale rzeczywista liczba może być znacznie wyższa. Choroba rozwija się, gdy dochodzi do zaburzeń produkcji insuliny w trzustce (typ I) lub działania tego hormonu w tkankach (typ II). Cukrzyca typu I jest najczęściej diagnozowana u dzieci i młodzieży, a jej rozwój zależy od czynników genetycznych i dziedziczności. Cukrzyca typu II występuje znacznie częściej i zwykle rozpoznaje się ją u osób starszych, tj. w wieku 45 lat i powyżej.

— Coraz więcej osób zapada na tę chorobę, a główną przyczyną jest nadwaga i brak ruchu. Współczesny styl życia — siedząca praca, niezdrowa dieta i stres — sprzyja rozwojowi cukrzycy typu II, dlatego tak ważna jest profilaktyka, edukacja i uświadamianie ludzi, że wiele zależy od nich samych — podkreśla Uleckienė.

KIEDYŚ BYŁO TRUDNIEJ

Jak wspomina, początki jej pracy wyglądały zupełnie inaczej.

— Kiedy zaczynałam 35 lat temu, nie mieliśmy praktycznie nic. Wiedza o cukrzycy była bardzo ograniczona, a chorzy często pozostawali bez wsparcia. Dziś sytuacja wygląda zupełnie inaczej — mamy nowoczesne glukometry, pompy insulinowe, aplikacje do monitorowania wyników i ogromną wiedzę o tym, jak zapobiegać powikłaniom. Mimo to wielu ludzi nadal nie dostosowuje swojego trybu życia do wymagań choroby. Tak, jakby nie potrafili lub nie chcieli dbać o samych siebie — podkreśla założycielka Szkoły Cukrzycy.

Według Uleckienė konsekwencje takiego podejścia bywają bardzo poważne.

— Brak samokontroli prowadzi do powikłań, których można by łatwo uniknąć, gdyby pacjent bardziej zaangażował się w proces leczenia. Cukrzyca to choroba, z którą można żyć długo i dobrze — pod warunkiem, że się ją rozumie i kontroluje — przypomina specjalistka.

Rozmówczyni podkreśla, że odpowiedzialność za leczenie nie spoczywa wyłącznie na barkach chorego.

— To, jak pacjent radzi sobie z cukrzycą, zależy zarówno od niego samego, jak i od lekarza. Potrzebna jest dobra współpraca, wzajemne zaufanie i ciągła edukacja. Dlatego jednym z najważniejszych zadań jest nauczanie pacjentów, jak żyć z cukrzycą. Trzeba poświęcić więcej uwagi edukacji — tłumaczyć, jak radzić sobie z chorobą, jak reagować na zmiany w organizmie i jak skutecznie ją kontrolować. Tylko wtedy możemy mówić o prawdziwej profilaktyce i poprawie jakości życia osób chorych na cukrzycę — podsumowuje Juzefa Uleckienė. ■

Cukrzyca to choroba, z którą można żyć długo i dobrze — pod warunkiem, że się ją rozumie i kontroluje **Fot. Freepik**

30-lecie UTW w Białymstoku

Na zaproszenie zarządu Uniwersytetu Trzeciego Wieku (UTW) w Białymstoku słuchaczki Polskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku (PUTW) w Wilnie: Dorota Kondratowicz, Wanda Mazolewska i Helena Paszuk uczestniczyły w dniach 23-24 października w konferencji jubileuszowej „Dla siebie i innych”.

Wydarzenie odbyło się z okazji 30-lecia UTW w Białymstoku. Podróż do Białegostoku miałyśmy wspianą, ponieważ prezes ZPL, europoseł Waldemar Tomaszewski, zaoferował nam i dotarłyśmy do Polski bardzo komfortowym samochodem w asyście jego arcyświątecznego pomocnika. Mieszkaliśmy w bursie akademickiej Uniwersytetu Białostockiego, a uroczystości miały miejsce w sali im. Janusza Korczaka.

Białostocki UTW rozpoczął swą działalność jako 20-ty w Polsce, i pierwszy na Podlasiu, z inicjatywy prof. Wojciecha Pędicha z udziałem prof. Władysława Serczyka, Barbary Pacholskiej i ks. Henryka Ciereszki, obecnego biskupa.

BYĆ AKTYWNYMI I UCZYĆ SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Świętowanie rozpoczął chór Astra UTW w Białymstoku piosenką „Śpiewa Ci obcy wiatr”. Słowo wstępne miał obecny prezes UTW Jerzy Halicki (...). Przedstawiono gości, odczytano mnóstwo pism gratulacyjnych, w tym też od UTW w Solecznikach. Mottem było: „Po co uniwersytety? Człowiek to istota społeczna, powinien być w otoczeniu ludzi, to przeciwdziała samotności, można być aktywnym i należy nim być bez względu na wiek”. Natomiast dewizą Haliny Szwarc, założycielki i fundatorki UTW w Polsce, było „dodawać życie do lat, a nie lata do życia”. Seniorzy powinni się czuć potrzebnymi. Z ust rektora Uniwersytetu Medycznego dr. hab. Marcina Moniuszki wybrzmiał taki aforyzm: „Nie ma lepszego leku, jak uniwersytet trzeciego wieku”.

Z kolei biskup Henryk Ciereszko powiedział: „Młodość to stan ducha a to najważniejsze, co otrzymujemy przez spotkania w UTW. Jestem w UTW od 1975 r. Co UTW czyni i wnosi dla społeczności? Pracę dla siebie i innych, a to już z korzeni chrześcijańskich, że najbardziej jesteśmy dla innych. Ja, jako biskup, uczyłem

Helena Paszuk, prof. Małgorzata Halicka, prof. dr hab. Jerzy Halicki, Wanda Mazolewska i Dorota Kondratowicz Fot. archiwum PUTW

się 21 lat. Wiedzę należy zdobywać przez całe życie. Dzielenie się wiedzą to piękna rzecz. Im bardziej jesteśmy zainteresowani, tym bardziej dajemy przykład biernym ludziom. Człowiek to rzeczywistość nieprzemijająca, a jego idee żyją i działają. UTW służą tym wartościom”. Po tych słowach biskup otrzymał duże owacje.

PODSUMOWANIE KONFERENCJI

Jubileuszową konferencję podsumowała prof. dr hab. Małgorzata Halicka, która przez wiele lat sprawowała opiekę naukową na UTW z ramienia rektora Uniwersytetu Białostockiego. Prof. Halicka uważa, że czas starości można ubogacić i uczynić pięknym, biorąc odpowiedzialność za starość. W tym pomaga UTW, pobudzając seniorów do aktywności i proponując bogaty program. Nie bójmy się przyszłości, która się kojarzy, według prof. Wojciecha Pędicha, z jasną stroną księżyca, a aktywność i zdolność do uczenia się seniorów niech to potwierdza.

Następnie goście i zaproszeni podziękowali gospodarzom za piękne święto. Po przerwie obiadowej odbył się występ zespołu działającego przy

białostockim UTW, który zaprezentował piękny taniec cygański.

24 października uczestniczyliśmy w sesji wspomnieniowej poświęconej prof. dr. hab. nauk medycznych Wojciechowi Pędichowi.

Uczestnicy wzięli udział we Mszy Świętej poświęconej rocznicy śmierci profesora celebrowanej przez biskupa dr. hab. Henryka Ciereszko w kościółku przy Katedrze Białostockiej. Po mszy odbyła się sesja wspomnieniowa z udziałem rodziny, współpracowników i sympatyków śp. Profesora. Zostały zaprezentowane jego limeryki w wykonaniu dr. hab. Marcina Moniuszki, rektora Uniwersytetu Medycznego oraz dr. hab. Krzysztofa Korotkicha, prorektora Uniwersytetu Białostockiego.

Impresje muzyczne na flecie pięknie zagrały Michalina Piotrowicz oraz Magdalena Sikora, na fortepianie Paweł Kalata. Konferencję wspomnieniową zamknął dr. hab. Jerzy Halicki, prezes UTW w Białymstoku.

Późnym wieczorem, 24 października, słuchaczki PUTW wróciły do Wilna rejsowym autobusem. ■

Helena Paszuk,
członkini zarządu i kronikarka
PUTW w Wilnie

Rozmowa o duchowym dziedzictwie Čiurlionisa z kompozytorem Mantvydasem Pranulisem

Z okazji 150. rocznicy urodzin Mikalojusa Konstantinasa Čiurlionisa, kompozytor Mantvydas Pranulis powraca z kosmologiczną operą „S'Anatomia”, która zabrzmie w największych miastach Litwy. Twórca opowiada o emocjonalnym odbiorze sztuki i duchowym dziedzictwie Čiurlionisa, którego wpływy — jak sam podkreśla — wciąż rezonują w naszej kulturze.

Jakie opinie na temat dzieła otrzymał Pan od kolegów i od widzów? Co najbardziej cieszy Pana, gdy myśli Pan o „S'Anatomii”?

Mantvydas Pranulis: Otrzymuję różne opinie i są one dla mnie bardzo cenne. Po spektaklu ludzie często podchodzili, aby podzielić się swoimi wrażeniami — niektórzy mówili, że doświadczyli czegoś uzdrawiającego, inni — że udało im się spotkać coś osobistego. Byli ludzie, którzy płakali, a inni mówili o medytacyjnym spokoju. Od kolegów otrzymuję uznanie za odwagę podążania ścieżką nietradycyjnego gatunku, tworzenia dzieła, które nie pretenduje do łatwego zrozumienia, ale do doświadczenia.

Najbardziej cieszę się z tego, że wykonawcy doświadczają tego dzieła jako odpoczynku. Że ludzie przyjeżdżają do pracy, ale odpoczywają. I że widzowie mają przestrzeń dla siebie, swoich myśli, swoich przeżyć. Kiedy dzieło staje się mostem do siebie samego, a nie tylko spektaklem na scenie — wtedy czuję, że się udało. Poza tym bardzo się cieszę, że to dzieło wyrusza teraz w trasę — do Poniewieża, Kłajpedy i ponownie do Kowna. Oznacza to, że jest żywe i potrzebne nie tylko w jednym miejscu.

Co Pan chciał osiągnąć tym dziełem, co chciał Pan przekazać w 2021 r., a co w tym roku? Jak bardzo dzieło zmieniło się od 2021 r., kiedy miała miejsce jego premiera? Co za każdym razem udaje się powtórzyć, a co zawsze wychodzi inaczej?

W 2021 r. chciałem stworzyć przestrzeń, w której człowiek mógłby doświadczyć swojej kosmiczności — tego poczucia, że nie jesteśmy odizolowani od wszechświata, ale jesteśmy jego częścią. Chciałem, aby było to doświadczenie bez znaczenia wyrażonego słowami, w którym dźwięk, ciało i światło pozwalają dotknąć tego, co trudno wyrazić słowami.

■ Mantvydas Pranulis Fot. Irv.lt

W tym roku to pragnienie nie zmieniło się ani trochę, tylko być może jeszcze mocniej czuję, że to dzieło jest potrzebne jako pewna cisza, miejsce odpoczynku w hałaśliwym świecie.

Sam utwór zasadniczo nie zmienił się — struktura, muzyka, koncepcja pozostały takie same. Jednak, jak w przypadku każdego żywego dzieła, za każdym razem brzmi ono nieco inaczej. Zależy to od akustyki przestrzeni, wewnętrznego stanu wykonawców, energii, która krąży w sali. Udaje się odtworzyć głębię muzyki dronowej, to poczucie kosmiczności — pozostaje to stabilnym rdzeniem utworu. Ale emocjonalny koloryt, intensywność, pewne niuanse są zawsze inne. I to jest wspierające — podoba mi się, że utwór może oddychać, zmieniać się, dostosowywać do chwili.

Ile Čiurlionisa było i jest w tym utworze?

W tym utworze jest bardzo dużo Čiurlionisa, ale nie w sposób bezpośredni. Nie jest to cytowanie jego muzyki ani bezpośrednie odtworzenie obrazów. Čiurlionis jest tu filozoficznym i wartościowym fundamentem. Jego cykl „Zodiak” stał się punktem

wyjścia dla formy, jego symbolika — inspiracją dla rozwiązań wizualnych, a jego ideologia twórcza — przewodnikiem dla mojej własnej twórczości.

Najważniejszy był dla mnie ten mistyczny, kosmologiczny, duchowy aspekt twórczości Čiurlionisa. Ta umiejętność przekazania tego, co niepojęte, archetypiczne, uniwersalne poprzez abstrakcje. Tak więc „S'Anatomia” jest jakby kontynuacją twórczości — wzięłem istotę jego odczuć i przekształciłem ją za pomocą dzisiejszych środków dźwiękowych, scenicznych i wizualnych, które w jego czasach jeszcze nie istniały lub nie były aktualne. To radykalna transformacja, ale pod względem duchowym, wartościowym i w pewnym sensie estetycznym — ta sama droga.

Jak zmienił się stosunek Pana do dzieła i jak dzieło zmieniło Pana? Jakie nowe myśli przyniósł proces twórczy?

Na początku dzieło było pomysłem, później — zadaniem, które należało zrealizować. Teraz jest dla mnie jak przyjaciel, z którym wychodzę na scenę i za każdym razem przeżywam coś nowego. Relacja stała się cieplejsza, bardziej dojrzała. Nie widzę już w nim wad, które czasami dostrzegałem podczas tworzenia — teraz widzę to, co się udało i co rezonuje z ludźmi.

Dzieło zmieniło mnie w tym sensie, że jeszcze bardziej utwierdziło mnie w przekonaniu o sile twórczości jako aktu leczniczego, rytualnego i terapeutycznego. Nauczyło mnie, że nie wszystko musi być wyjaśnione, zrozumiałe lub ustrukturyzowane. Czasami najpiękniejsza prawda kryje się w głębi doświadczenia, gdzie słowa nie docierają. Proces ten potwierdził również, że muzyka tworzona swobodnie, bez stresu i presji, może być znacząca i skuteczna.

18.>>>

I to gdzieś głęboko utwierdziło mnie w przekonaniu, że Čiurlionis i drogi, którymi podążał, są nadal potrzebne, nadal żywe, nadal inspirujące.

Jak Pan sądzi, dlaczego każdy twórca potrzebuje Čiurlionisa?

Myszę, że Čiurlionis jest wyrazistym przypomnieniem, że twórczość może i powinna być czymś więcej niż tylko estetyczną zabawą lub techniczną biegłością. Čiurlionis pokazuje, że twórczość może być drogą do transcendencji, do poznania siebie, do kosmicznych prawd. Odważnie podążał swoją drogą, nie zwracając uwagi na trendy i mody — tworzył z wewnętrznej potrzeby, z misji.

Dla każdego twórcy Čiurlionis może być inspiracją, by nie bać się abstrakcji, nie bać się głębi, nie bać się tego, co trudno nazwać. Jest przykładem tego, że artysta może być zarówno filozofem, mistykiem, badaczem, jak i medium. Ponadto Čiurlionis jest dla nas, Litwinów, jak korzeń — pokazuje, skąd pochodzimy, jakie jest nasze artystyczne DNA. A powrót do korzeni zawsze pomaga odnaleźć siłę i autentyczność.

W jaki sposób tegoroczna seria wydarzeń w ramach programu Kancelarii Rady Ministrów „150 lat Čiurlionis” mogła przyczynić się do zrozumienia przez przeciętnego mieszkańca Litwy, kim jest Čiurlionis, jaka jest jego twórczość i dziedzictwo? Być może nawet

do poczucia własnej tożsamości, wolności myśli i zdolności do głębokiego myślenia?

Uważam, że takie programy jak „150. rocznica urodzin Čiurlionisa” są niezwykle ważne. Tworzą one przestrzeń nie tylko do poznania Čiurlionisa, ale także do doświadczenia go na różne sposoby — poprzez muzykę, teatr, wystawy, rozmowy. Dzięki temu ludzie różnych pokoleń i o różnych zainteresowaniach mogą znaleźć swój sposób na dotarcie do tego twórcy.

Wierzę, że bogactwo wydarzeń przyczyniło się do tego, że Čiurlionis stał się nie tylko postacią muzealną lub obowiązkowym materiałem szkolnym, ale żywym fenomenem kulturowym, z którym można prowadzić dialog. Kiedy widzą Państwo, jak współcześni artyści interpretują, przekształcają i kontynuują idee Čiurlionisa, wzmacnia to przekonanie, że dziedzictwo jest żywe, może się rozwijać i zmieniać wraz z nami.

Szczególnie ważne jest to, że takie programy zachęcają nie tylko do konsumpcji kultury, ale także do głębszej refleksji — o sobie, o swoim miejscu w świecie, o tym, co jest cenne. Čiurlionis zachęca do zatrzymania się, wsłuchania się w ciszę, w głąb siebie — i to jest lekarstwem na współczesny chaos. Tak więc, wierzę, że przyczynia się to do poczucia tożsamości i wolności myśli — ponieważ Čiurlionis był absolutnie wolny w swojej twórczości, a ta wolność jest zaraźliwa.

Opr. J. B. na podst. inf. lrv.lt

Urywek opery „S'Anatomia” Mantvydasa Pranulisa, inspirowanej duchowym dziedzictwem Čiurlionisa Fot. lrv.lt

Muzyka może obniżyć ryzyko demencji

Regularne słuchanie muzyki i gra na instrumentach w starszym wieku wiążą się z wyraźnie niższym ryzykiem demencji i zaburzeń poznawczych — wynika z badania australijskich naukowców.

Badanie przeprowadzone przez naukowców z Monash University objęło 11 tys. osób w wieku 70 lat i więcej. Wykazano, że osoby regularnie słuchające muzyki były o 39 proc. mniej narażone na rozwój demencji w porównaniu z tymi, które słuchały jej sporadycznie lub wcale. Z kolei gra na instrumencie zmniejszała ryzyko o 35 proc. Regularna ekspozycja na muzykę wiązała się również ze spadkiem ryzyka upośledzenia funkcji poznawczych o 17 proc. oraz lepszymi wynikami w testach pamięci i ogólnych zdolności poznawczych. Jednoczesne słuchanie muzyki i jej wykonywanie obniżało prawdopodobieństwo demencji o 33 proc., a ryzyko ubytków poznawczych — o 22 proc.

Według naukowców, wyniki badania sugerują, że „choć nie można potwierdzić związku przyczynowego, aktywność muzyczna może być łatwo dostępnym sposobem wspierania zdrowia poznawczego u osób starszych”.

Naukowcy podkreślają, że starzenie się populacji staje się coraz większym wyzwaniem zdrowia publicznego. Dłuższa oczekiwana długość życia wiąże się bowiem ze wzrostem częstości chorób związanych z wiekiem, w tym demencji. Ponieważ nie ma obecnie skutecznych leków przeciw demencji zmniejszenie ryzyka rozwoju tego typu chorób i opóźnianie ich pojawienia się mają istotne znaczenie.

„Dowody wskazują, że starzenie się mózgu nie zależy wyłącznie od wieku i czynników genetycznych, lecz może być również kształtowane przez środowisko i styl życia. Nasze badanie sugeruje, że interwencje oparte na stylu życia, takie jak słuchanie i/lub wykonywanie muzyki, mogą sprzyjać zdrowiu poznawczemu” — podkreśliła badaczka prof. Joanne Ryan.

Opr. J.B. na podst. PAP

„Ojcowie Niepodległości”.

Plenerowa wystawa IPN w Szczecinie

W centrum Szczecina, na placu Zgody, eksponowana jest kolejna wystawa przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej pod tytułem „Ojcowie Niepodległości”.

Ekspozycja ta jest jednym z elementów szeroko zakrojonych działań IPN mających na celu popularyzację wiedzy historycznej oraz umacnianie świadomości narodowej poprzez przybliżenie sylwetek najważniejszych postaci polskiej drogi do odzyskania niepodległości w 1918 r. Wystawa prezentuje bogaty materiał ikonograficzny, biograficzny i dokumentalny związany z najistotniejszymi liderami walki o wolność i odrodzenie państwa polskiego po 123 latach zaborów.

SZEŚĆ KLUCZOWYCH POSTACI I REALIA ŻYCIA POD ZABORAMI

Ekspozycja skupia się na sześciu kluczowych postaciach, które różniły się pochodzeniem społecznym, poglądami politycznymi i wizją przyszłej Polski, lecz mimo tych różnic potrafiły działać w imię wspólnego celu. Są to: Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Jan Paderewski, Wincenty Witos, Wojciech Korfanty oraz Ignacy Daszyński. Każda z tych osób odegrała szczególną rolę w procesie odbudowy państwa, a ich biografie doskonale ukazują, jak różnorodne drogi prowadziły do ostatecznego zwycięstwa sprawy polskiej.

Wystawa przygotowana została w formie plansz edukacyjnych, które w sposób klarowny i przystępny przedstawiają zarówno najważniejsze wydarzenia historyczne, jak i kontekst społeczny oraz polityczny epoki. Duży nacisk położono na ukazanie realiów życia pod zaborami, różnorodnych form walki — od zrywu zbrojnego, przez działalność dyplomatyczną, aż po pracę organiczną i rozwój świadomości narodowej. Ekspozycja nie tylko prezentuje suche fakty, lecz także pozwala zrozumieć

ideowe motywacje i dylematy liderów niepodległościowych.

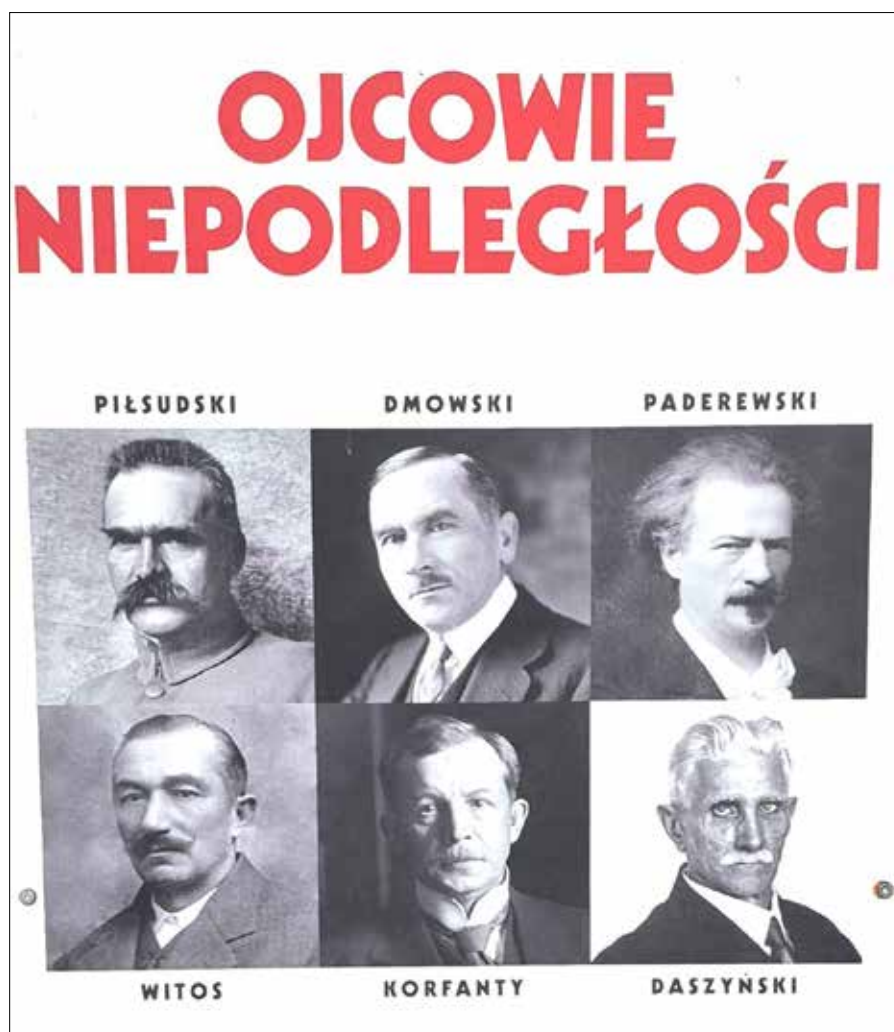
PIŁSUDSKI, DMOWSKI, PADEREWSKI

Szczególne miejsce zajmuje postać Józefa Piłsudskiego, który poprzez działalność w PPS i później poprzez tworzenie legionów stał się symbolem walki czynnej, zbrojnej i konsekwentnej. Wystawa ukazuje jego drogę od konspiratora i więźnia carskiego, poprzez dowódcę wojskowego, aż po naczelnika odrodzonego państwa.

Podkreślono jego zdolność do jednoczenia ludzi wokół wizji wolnej Polski, mimo częstych sporów politycznych.

Z kolei Roman Dmowski przedstawiony jest głównie jako polityk i dyplomata, który reprezentował interesy Polski na arenie międzynarodowej, zwłaszcza podczas konferencji wersalskiej. Wystawa akcentuje jego rolę w budowaniu polskiej argumentacji geopolitycznej i kulturowej, które okazały się kluczowe dla uznania prawa Polaków do własnego państwa.

21.>>

Ekspozycja skupia się na sześciu kluczowych postaciach, które różniły się pochodzeniem społecznym, poglądami politycznymi i wizją przyszłej Polski

W centrum Szczecina, na placu Zgody, eksponowana jest kolejna wystawa przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej pt. „Ojcowie Niepodległości”

20.>>

Nie mniej ważna jest sylwetka Ignacego Jana Paderewskiego — światowej sławy pianisty i kompozytora, którego talent i sława stały się narzędziem w służbie dyplomacji. Wystawa przypomina o jego wystąpieniach publicznych i działalności na rzecz sprawy polskiej w Stanach Zjednoczonych, a także o jego roli w budowaniu poparcia prezydenta Woodrowa Wilsona dla niepodległości Polski.

WITOS, KORFANTY, DASZYŃSKI

Obecność Wincentego Witosa pozwala ukazać wagę ruchu ludowego i zaangażowania mieszkańców wsi w odbudowę państwa. Podkreślono działalność polityczną Witosa, troskę o sprawy chłopów oraz udział w kształtowaniu demokratycznych fundamentów II Rzeczypospolitej.

Postać Wojciecha Korfanteego została zaprezentowana jako sym-

Ekspozycja skupia się na sześciu kluczowych postaciach, które różniły się pochodzeniem społecznym, poglądami politycznymi i wizją przyszłej Polski, lecz mimo tych różnic potrafiły działać w imię wspólnego celu.

bol walki o polskość na Śląsku. Wystawa przypomina o jego związku z powstaniami śląskimi oraz o aktywności politycznej prowadzonej na rzecz przyłączenia regionu do państwa polskiego.

Natomiast Ignacy Daszyński ukazany jest jako przedstawiciel ruchu socjalistycznego oraz współtwórca rządu lubelskiego w 1918 r. Podkreślono jego wkład w tworzenie struktur demokratycznych i społecznych przyszłego państwa.

DUŻE ZAINTERESOWANIE WYSTAWĄ

Wystawa stanowi wartościowy materiał edukacyjny dla uczniów, mieszkańców regionu oraz turystów. Ułatwia zrozumienie, że niepodległość nie była wynikiem jednego zrywu ani wysiłku pojedynczego bohatera, lecz owocem współdziałania wielu środowisk.

Organizując ekspozycję, IPN po raz kolejny przypomina, jak ważne jest pielęgnowanie pamięci historycznej i kształtowanie postawy świadomego obywatelstwa. W Szczecinie wydarzenie to spotkało się z dużym zainteresowaniem, co dowodzi, że temat odzyskania niepodległości pozostaje żywy i aktualny w świadomości współczesnych Polaków. ■

Leszek Wątróbski

Fot. autor

Startowały testy nowego pociągu elektrycznego

W Wilnie rozpoczęto testy nowoczesnego pociągu Stadler Flirt. Proces oceny technicznej potrwa do drugiej połowy 2026 r. i jest kluczowym etapem przed wprowadzeniem pojazdu do ruchu pasażerskiego.

W połowie października nowy pociąg elektryczny dotarł do terminalu intermodalnego w Wilnie, gdzie jego wagony zostały zmontowane i przygotowane do prób. Jak informują przedstawiciele producenta — firmy Stadler Polska — pojazd jest w pełni gotowy do testów.

Etap prób obejmuje zarówno testy statyczne, wykonywane przy niskich prędkościach lub na postoju, jak i testy dynamiczne, realizowane na publicznej infrastrukturze kolejowej. W ich trakcie pojazd osiąga prędkość do 160 km/h, a sprawdzane są wszystkie systemy operacyjne — w tym hamowanie, przyspieszanie i jazda w trybie jednostajnym.

„Cieszymy się, że na Litwie rozpoczynają się testy nowego pociągu elektrycznego — jest to jeden z najważniejszych etapów przygotowań przed rozpoczęciem przewozów pasażerskich. To nowoczesny, komfortowy i zrównoważony pojazd, który planujemy przedstawić pasażerom w drugiej połowie przyszłego roku. Czekamy również na uzupełnienie naszej floty o kolejne 8 pociągów elektrycznych i 6 pociągów akumulatorowych, co pozwoli nam zaoferować jeszcze więcej wygodnych i przyjaznych dla środowiska podróży” — powiedziała Kristina Meidė, dyrektor LTG Link.

Aby nie zakłócać regularnego rozkładu jazdy, większość testów przeprowadzana jest nocą. Prace nie wpływają na funkcjonowanie przewozów pasażerskich ani towarowych. Zakończenie prób zaplanowano na drugą połowę lata 2026 r. Dalsze procedury obejmą uzyskanie certyfikacji oraz zezwolenia na eksploatację wydawanego przez Litewską Administrację Bezpieczeństwa Transportu (LTSA), zgodnie z unijnymi regulacjami.

Opr. J.B. na podst. BNS

Młodzi pod presją: niepokój finansowy i pogoń za stabilnością

Rosnące koszty życia, presja rówieśnicza i złudzenia kreowane w mediach społecznościowych — młodzi mieszkańcy naszego kraju coraz częściej zmagają się z niepokojem finansowym, mimo rosnących dochodów. Co naprawdę kryje się za tym zjawiskiem?

NAPIĘCIA FINANSOWE CODZIENNOŚCIĄ MŁODYCH

Aż 64 proc. młodych dorosłych w wieku 18-29 lat regularnie doświadcza niepokoju finansowego. Mimo rosnących dochodów, wielu z nich żyje ponad stan, pod wpływem otoczenia i mediów społecznościowych.

Z badania przeprowadzonego przez firmę Spinter tyrimai na zlecenie Instytutu Finansowego Swedbank wynika, że ponad połowa młodych dorosłych na Litwie przynajmniej kilka razy w miesiącu odczuwa stres związany z pieniędzmi. Wprawdzie odsetek ten spadł o 7 proc. w porównaniu z rokiem 2023, jednak problem wciąż pozostaje powszechny.

„Chociaż niepokój finansowy jest dość powszechny wśród młodych ludzi, dobrą wiadomością jest to, że co najmniej kilka razy w miesiącu odczuwa go o 7 procent mniej respondentów niż w 2023 r. (...). Najprawdopodobniej ma na to wpływ stabilny wzrost średniego wynagrodzenia osób w tej grupie wiekowej” — mówi Justina Bagdanavičiūtė, kierowniczka ds. wiedzy finansowej w Swedbank.

WYSOKIE OCZEKIWANIA, ALE NISKIE DOCHODY

Z badania wynika, że 68 proc. młodych ludzi chciałoby zarabiać co najmniej 1,5 tys. euro miesięcznie, jednak w rzeczywistości dochody 69 proc. z nich są niższe. Aż 41 proc. zarabia poniżej 1 tys. euro, a 28 proc. otrzymuje od 1 do 1,5 tys. euro. Tylko 30 proc. osiąga wyższe zarobki.

„Na jakość życia, jaką możemy zapewnić sobie dzięki uzyskiwanym dochodom, wpływ ma nie tylko ich wysokość, ale także inne, obiektywne i subiektywne, czynniki” — komentuje Justina Bagdanavičiūtė.

Styl życia z mediów społecznościowych często rozmija się z finansową rzeczywistością młodych **Fot. Freepik**

Jednym z istotnych czynników wpływających na decyzje finansowe młodych ludzi jest otoczenie społeczne. 75 proc. badanych przyznało, że zdarzyło im się wydać więcej pieniędzy w towarzystwie bliskich, niż mogli sobie na to pozwolić.

74 proc. respondentów przyznało, że treści publikowane w sieciach społecznościowych wpływają na ich postrzeganie stylu życia i sytuacji finansowej innych. Co więcej, 40 proc. młodych deklaruje, że dokonało zakupu pod wpływem takich treści, mimo braku wystarczających środków.

FINANSOWA ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Mimo trudności finansowych, młodzi Litwini podejmują próby budowania swojej stabilności ekonomicznej. 29 proc. z nich posiada rezerwy finansowe na 1-3 miesiące, a 26 proc. zgromadziło oszczędności przekraczające trzymiesięczne dochody. Jednocześnie 45 proc. przyznaje, że bez dochodu przeżyłoby miesiąc lub krócej.

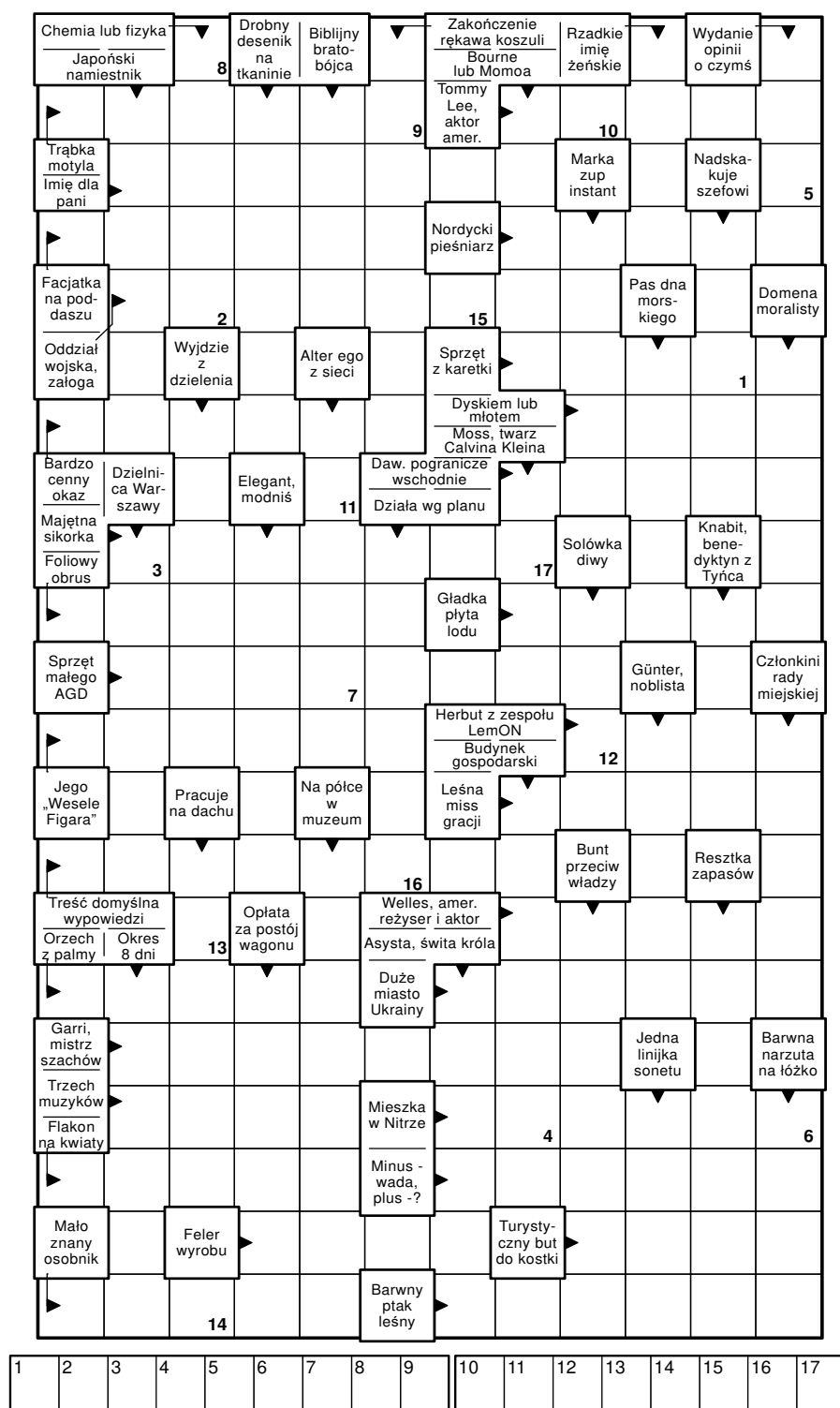
„Gromadzenie rezerw finansowych na wypadek krótkoterminowych wyzwań finansowych oraz oszczędzanie na przyszłość to jedno z najważniejszych elementów, które mogą znacząco przyczynić się do zmniejszenia niepokoju finansowego” — zauważa Bagdanavičiūtė.

Ekspertki podkreślają, że mimo trudnych warunków młodzi dorośli starają się podejmować odpowiedzialne decyzje finansowe. 30 proc. młodych inwestuje, a 33 proc. samodzielnie odkłada środki w funduszach emerytalnych II lub III stopnia. Kluczowe dla poprawy ich sytuacji jest jednak lepsze dopasowanie stylu życia do realnych możliwości oraz ograniczenie wpływu mediów społecznościowych.

„Powinni również zatrzymać się, określić swoje potrzeby i możliwości, spróbować ograniczyć negatywny wpływ treści w mediach społecznościowych na swoje samopoczucie, aby zapewnić sobie większą równowagę finansową i emocjonalną” — podsumowuje Justina Bagdanavičiūtė. ■

Opr. J.B. na podst. in. Swedbank

Krzyżówka

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z 11-12 LISTOPADA

Pozio: KOMORA - ALEJA - RADAMER - PISMO - ISUZU - HEKTAR - EKSPRES
- KOŁPAK - PAOLO - AKCES - KAPSTAD - NITER - EDYTA - TARLISKO - DYNAMO
- ŁOTR - DRZEMKA - DEKADA - WKŁAD - LASSO - PESTKA - MAŁPIARZ - KIKUT -
SZAKAL - PRET - BAKI - SISSI - WIARUS - KANA - TOST

Pionowo: TORPEDO - ANTYLE - AMICIS - MAIK - ŁOPIAN - KASAK - ODSZĘP - STRATA - SŁUPSK - RAMA - ANZELM - DIOPTRIA - AMOREK - TRIODA - PASTWA - HARI - SPADEK - ZWIERZ - SZPAK - DOŁEK - SZABAT - MENU - ROCKY - OMŁOT - KARO - ZIELE - TUTKA - KRAKUS - TABU - SOSNA - RADŹA - LIST

Hasło: Etykieta zastępcza

Uśmiechnij się!

Stary Baca postanowił odwiedzić wdowę. Puka wieczorem do jej chaty:

— Kto tam? — pyta wdowa.

– Stasiek Gąsienica od Krzeptowskich
z Gubałówki – odpowiada Baca.

– Wejdźcie, tylko niech ostatni z was zamknie drzwi.

Sierżant pyta żołnierzy:

– Taka sytuacja: pełnić służbę wartowniczą. Godzina druga w nocy. Chodnikiem przy murze powoli pełźnie w waszą stronę jakiś człowiek. Co robicie?

– Melduję posłusznie, że jak zawsze odnosimy pana majora wprost na jego kwaterę!

Blondynka zachwycą się kawą, podaną na koniec wykwintnego obiadu u znajomych:

– Cudowny smak i aromat! Jaka głę-
boka barwa! Skąd mają państwo taką
świetną kawę?

– Ach, to małżonek przywiózł prosto z Włoch – odpowiada dumna pani domu.

– No że też po drodze nie wystygła!
– mamrocze pod nosem zdumiona blondynka.

Syn Bacy wrócił z wojska i Baca zaczyna szukać mu kandydatki na żonę. Poszedł do sąsiedniej wsi, a gdy wrócił, oznajmia synowi:

– Znalazłem ci narzeczoną.

—Ładna?

– Jeszcze jak! Żebyś ty widział, jak szybko potrafi widłami słomę zrzucić z furmanki!

Przesłuchanie ofiary kradzieży na komisariacie.

– Dlaczego pani nie wezwała policji
słyszając, że złodziej na parterze wywra-
ca wszystkie szafki i szuflady, klnie
pijąc alkohol z barku – pyta śledczy.
Na to zdziwiona kobieta
odpowiada:

– Byłam pewna, że to Stefcio
czystej koszuli i skarpetek.

Dentysta do pacjenta:

– Najmocniej przepraszam, omyłkowo usunąłem panu zdrowy ząb.

– Chwała Bogu, że nie jest pan okulistą!

PROJEKT

2025 R.
1-3.12

**CENTRUM
KULTURY
W SOLECZNIKACH**

**PROMOCJA
POLSKIEJ MUZYKI
ALTERNATYWNEJ**

1-2 GRUDNIA
GODZ. 10.00-18.00
WARSZTATY MUZYCZNO-ARTYSTYCZNE

GODZ. 19.00
JAM SASSION

3 GRUDNIA
GODZ. 18.00
**KONCERT FINAŁOWY
UCZESTNIKÓW WARSZTATÓW**

GODZ. 18.30
KONCERT BŁAŻEJA KRÓLA

REJESTRACJA NA KONCERT

**PODNR TEL.: +37060314487
ALBO ZA POMOCĄ KODU QR**

**ZGŁOSZENIA NA WARSZTATY
SĄ PRZYJMOWANE DO 25 LISTOPADA
NA ADRES EMAIL:**

jolanta.provlocka@salcininkaikultura.lt

     **INSTYTUT ROZWOJU
JĘZYKA POLSKIEGO** **Fundacja
POMOC POLAKOM
NA WSCHODZIE
im. Jana Olszewskiego** **Impreza będzie
filmowana
i fotografowana**

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego ze środków budżetu Państwa

KUPNO

Najdrożej na Litwie kupujemy lasy (dojrzałe, młode, na drewno, poręby), ziemię i zagrody. Tel. +370 651 39 039

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. +370 686 03 070

Drogo kupujemy las, ziemię. Załatwiamy dokumenty. Szybkie rozliczenie.

Tel. +370 606 01 125

Kupię mieszkanie w Wilnie. Może być bez remontu. Proponować różne warianty.

Tel. +370 683 73159

USŁUGI

Pokrycie dachowe, naprawa. Dostawa materiału. Gwarancja pracy. Niedrogo i jakościowo. Tel. +370 606 97 218

Remontujemy pokrycia dachowe, fasady. Wieloletnie doświadczenie. Tanio kompletujemy materiały, udzielamy gwarancji.

Tel. +370 677 34 202

Instalacja grobów. Produkcja pomników i tablic pamiątkowych. Renowacja starych grobów i inne prace. www.gravas.lt

Tel. 0 670 06 868.

Doświadczony niewidomy masażysta pomoże w łagodzeniu waszych dolegliwości. Różnego typu masaże — od 14 euro. Tel. +370 675 73 750

Pokrycie dachowe, naprawa. Wilno i rejon wileński.
www.vilniaus-stogai.lt
Tel. +370 64471112

Szybko i skutecznie uczę uczniów i dorosłych języka litewskiego. Przygotowuję do egzaminów i kategorii.

Wilno, tel. 0 600 03 308

SPRZEDAŻ

Sprzedajemy różnego rodzaju suche, rąbane drewno na opał w Wilnie i rejonie wileńskim. Starannie ułożone. Dostarczamy.

Tel. +370 686 866 68

Sprzedajemy różnego rodzaju drwa opałowe. Przywozimy od 4 kub. m i więcej. Wilno i rejon wileński. Tel. 068851937

W Podbrodziu sprzedam połowę drewnianego domu (48 m²). Wszystkie udogodnienia. Gaz. Infrastruktura miejska.

Tel. +370 611 29 321

UAB „Termoliuksas”

zatrudni menedżera i zastępcę dyrektora.

Wynagrodzenie umowne.

Wymagania: wykształcenie wyższe techniczne.

Praca na pełny etat. Praca stacjonarna.

Miejsce pracy: Wino, ul. Ozo 20-12

Tel.: +370 68517721; e-mail.: info@termoliuksas.lt

NAPRAWIAMY

- telewizory (LCD, plazmowe)
 - komputery • monitory
 - kamery wideo
 - wieże muzyczne i inną aparaturę dźwiękową
 - radiotelefony
 - mikrofalówki, odkurzacze.
- Wykonujemy skomplikowany remont. Udzielamy gwarancji.

Vilnius, ul. Kauno 34
tel. +370 655 222 34
www.taisykla.com

KAWIARNIA

- Smaczne pierożki z nadzieniem
- Aromatyczna kawa, herbata
- Szybka obsługa
- Gorące dania

Znajdą nas Państwo w samym centrum stolicy:
Vilnius, Jogailos 6
tel. 262 40 67, +370 5 212 43 91,
+370 612 62339

Sprzedaj las

(do 16 000 €
za hektar)

DROGO

Konsultacja i wycena bezpłatna!

+370 659 99929

KUPUJEMY LASY

DOJRZAŁE, MŁODE,
NA DREWNO, PORĘBY,
ZIEMIĘ, ZAGRODY
W CAŁEJ LITWIE
TEL. 0 676 41 155

MB „ALTDENT”

Klinika L. i A. Tretjakovów

- Leczenie • Protezowanie
 - Implantowanie
 - Higiena jamy ustnej
 - Wybielanie zębów
 - Ortodonta. Periodontolog. Endodontolog.
- Współpracujemy z kasą chorych

0 (5) 248 5793, +370 687 17 760

Ul. Parko 55-1, Vilnius, (godz. 8-17), www.altdent.lt

Wileński Oddział Miejski Związku Polaków na Litwie
zaprasza na eliminacje do

**31. Międzynarodowego Festiwalu Kolęd i Pastoralek
im. ks. Kazimierza Szwarlika!**

Największy festiwal kolędowy w Europie!
Soliści i zespoły z Wileńszczyzny i całej Litwy –
pokażcie swój talent!

Dzieci, młodzież i dorośli od 6. roku życia
mogą wziąć udział!

**Zgłoszenia wysyłamy do 28 listopada
Eliminacje: 5 grudnia, godz. 16:00**

Dom Kultury Polskiej w Wilnie, ul. Naugarduko 76
Najlepsi wykonawcy pojadą na wielki finał w Będzinie
– stolicy polskiej kolędy!

To wyjątkowa okazja, by zaprezentować talent
i pielęgnować polskie tradycje bożonarodzeniowe.

Szkoły, parafie, domy kultury i wszystkie
rozśpiewane wspólnoty – zapraszamy do udziału!
Niech piękne polskie kolędy zabrzmiały donośnie na Litwie!

Kontakt: koordynator eliminacji – Janina Stupenko
(0037065277116, jankastu@gmail.com)

Więcej informacji: www.mfkkip.pl

**TOWARY
ELEKTRYCZNE:**

- Anteny ■ Odbiorniki
- Narzędzia ■ Pulpity
- Głośniki ■ Przewody
- Akumulatory

www.taisykla.com
tel. +370 655 22 234

um
UTENOS MĖSA

**SKUPUJEMY
BYDŁO**
+370 620 33544

**KURIER
WILEŃSKI****DZIAŁ REKLAMY I OGŁOSZEŃ**

Vilnius, Birbinių 4A, 2 piętro, 12 gabinet,
tel. +370 5 260 84 44, e-mail: reklama@kurierwilenski.lt
Zapraszamy w godz. 8.00 - 16.30 (w dniach pracy)

TVP
WILNO

06.30 „Info Wilno”
06.45 „Studio Wilno”
07.05 S. anim.
 „Rodzina Treflików”
07.15 „Alchemik”
07.30 „Pożyteczni.pl”
07.55 „Smaki świata pośród mórz”
08.20 „Przepis dnia”
08.25 „W Polskę jedziemy”
08.45 „Rozmowy (nie)wygodne”
09.20 „Strona po stronie”
09.35 S. dok. „Sensacje XX wieku”
10.25 „Zapomniani, odzyskani”
10.30 „Gra słów. Krzyżówka”
10.50 „Słownik polsko@polski”
11.15 „Alchemik”
11.35 S. anim.
 „Rodzina Treflików”
11.45 „Tacy byliśmy”
12.10 S. „M jak miłość”
13.00 „Info Wilno – Flesz”
13.05 „Res Poloniae”
13.30 „Polacy to wiedzą!”
13.55 „To jest grane”
14.20 „7 różnych rzeźb” film dok.
15.05 „Zakochaj się w Polsce”
15.25 „Astronarium”
15.50 „Info Wilno – Flesz”
16.00 „Koronka do Miłosierdzia Bożego”
16.20 S. „Klan”
16.40 S. „Barwy szczęścia”
17.10 S. anim.
 „Rodzina Treflików”
17.15 „Figu Migu”
17.30 „Raport naukowy”
17.50 S. „Dewajtis”
18.35 „Ex Libris”
19.00 „Info Wilno”
19.15 „Studio Wilno”
19.35 „Z pamięci”
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 „Program informacyjny”
20.55 „Pytanie dnia”
21.05 S. „Komisarz Alex”

21.50 „Kobiety Podhala”
22.15 „W Polskę jedziemy”
22.40 „Res Poloniae”
23.05 S. „Na sygnale”
23.30 „Info Wilno”
23.45 „Studio Wilno”
00.05 S. dok. „Sensacje XX wieku”
00.55 „Ex Libris”

LRT | TV

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02, 6.40, 7.07, 3.37, 8.07, 8.40
 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Policja kryminalna w Lipsku”
9.45 S. „Krzyk o pomoc”
10.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
11.25 S. „Morderstwo na północy”
12.15 „Zgadnij i odgadnij”
12.45 „Kto i dlaczego?”
13.15 S. dok. „Pomocy! Kupiliśmy wioskę”
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.30 S. „Obietnica”
17.30 „Zgadnij i odgadnij”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 LRT słucha
20.00 Ośmiornica
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Stonkus bezpośrednio”
22.30 S. „Twin Peaks 3. Powrót”
23.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
00.20 Euromaxx

6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Anupama”
8.00 „Pierwsze randki”
9.00 S. „Hudson i Rex”
10.00 S. „Poważne sprawy”
11.00 S. „Dziedziczka”
12.00 „Pierwsze randki”

13.00 Księżniczka Kopciuszek
14.00 S. „Druga żona”
15.00 S. „Leila”
16.00 Wiadomości
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Za czy przeciw?
21.00 „Niebezpieczne związki”
21.30 Wiadomości
22.30 „Escape Room” thriller
00.35 S. „Alarm: Wydział Osób Zaginionych”

LRT | PLUS

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Litwa mówi
7.00 Co dalej?
8.00 Jesteśmy Ukraińcami
8.30 Myśli na święta
9.00 Dzień dobry, Litwo
11.30 Euromaxx
12.00 S. dok. „Materiały cudowne”
13.00 Kocham Litwę
14.30 „Zgadnij i odgadnij”
15.00 Urodzeni tego samego dnia
16.00 „Drogi. Samochody. Ludzie”
16.30 „Styl”
17.30 Detektyw historyczni
18.30 „Euromaxx”
18.45 Towarzyski mecz piłki nożnej. Litwa – Izrael
21.00 Recenzja meczu kwalifikacyjnego do Mistrzostw Świata
21.30 „Dziewczyna z igłą” dramat
23.35 Gospodarstwa domowe ożywają
00.00 S. „Obietnica”

6.15 „Świat według kobiet”
7.15 „Dobry wieczór szou”
8.30 „Wróżby Kotryny”
9.00 „Kobiety kłamią lepiej”
10.00 S. „W wirze miłości”

11.00 S. „Napisała: Morderstwo”
12.00 S. „Całkiem sami”
14.00 S. „Miłość jest moim życiem”
15.00 S. anim.
 „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Gliny”
21.00 „Szczęście tkwi w (nie)pieniądach” komedia
21.30 TV3 wiadomości
22.30 „Wyspa” thriller

6.00 „Moja kuchnia najlepsza”
7.30 „Ale numer!”
8.30 S. „Policja wodna”
9.30 S. „C.O.D.E.”
10.30 S. „Mentalista”
11.30 S. „CSI. Miami”
12.30 S. „Seal Team”
13.30 „Moja kuchnia najlepsza”
15.00 S. „Pod pokładem”
16.00 S. „C.O.D.E.”
17.00 S. „Mentalista”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „FBI”
20.00 „911”
21.00 „Punisher” thriller
23.40 „Odwet” film fab.
01.55 S. „FBI”

lrytas.tv

5.00 „Nowy dzień”
6.00 S. „Stary”
7.30 S. dok. „Nasze miasta”
8.30 S. „Poświęcić wszystko”
9.30 S. „Królowa gry”
10.30 S. „Mosty naszego życia”
11.30 S. „Scho-dy do nieba”
12.30 Sprawa gustu
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Stary”
15.30 Pierwszy raz
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.30 Najlepszy
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 S. „Stary”

20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Królowa gry”
21.25 S. „Mosty naszego życia”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Litwa na żywo
00.00 S. „Scho-dy do nieba”
01.00 Nowy dzień

6.00 S. „Strażnik Teksasu”
8.00 S. „Cobra 11”
9.00 „Zwiadowca przeszłości”
9.30 „Gwiazdy lombardu”
10.00 „Pod pokładem. Sardynia”
11.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
12.00 „Liczba czy herb?”
13.00 S. „Dron”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 „Ostatni sprawiedliwy”
16.00 S. „Strażnik Teksasu”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 „Pod pokładem. Sardynia”
20.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
21.00 „Wyścig śmierci 3: Piekoło” film fab.
23.00 S. „Yellowstone”
00.00 „Dron”

6.00 S. „Kraina Nadziei”
7.00 „Nieśmiertelnik”
8.00 S. „Niewidoma”
9.00 S. „Powrót Molphara”
10.00 S. „Specjalista”
11.00 S. „Trochę słońca”
12.00 S. „Kryminalne umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Straż Pożarna Chicago”
15.00 S. „Anupamaa”
16.30 S. „Wędruję w czyjejś miłości”

17.00 S. „Niewidoma”
18.00 S. „Specjalista”
19.00 S. „Kryminalne umysły”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Tajemnice Brokenwood”
22.55 S. „Straż Pożarna Chicago”
23.55 S. „Sommerdahl”

06.25 S. „Wichrowe wzgórze”
07.15 S. „Akacja 38”
08.00 „Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze”
08.30 „Pełnia Wiary”
09.00 Serwis Info
09.20 S. „Za-raz wracam”
10.00 S. „Ranczo”
11.00 S. „Komisarz Alex”
12.00 S. „Ojciec Mateusz”
13.00 Serwis Info
13.10 „Agrobiznes”
13.40 „To się opłaca”
13.55 „Dzik nietypowy sąsiad” film dok.
15.00 S. „Wichrowe wzgórze”
16.00 Serwis Info
16.15 Reporterzy
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.30 „Jaka to melodia?”
19.10 „Klan”
19.45 S. „Akacja 38”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.30 S. „Za-raz wracam”
22.10 S. „Ojciec Mateusz”
23.10 „Sprawa dla reportera”
00.10 „Jak zarobić na Etiopii” film dok.

07.05 „Afisz kulturalny ekstra”
07.15 „Muzycz-

ne poranki”
07.50 „Tamte lata, tamte dni”
08.35 „Podróże z historią”
09.15 „Porozmawiajmy szczerze”
10.00 S. „Dyrektorzy”
11.30 „Noc myślowego” dramat
13.15 „Reżyserzy”
14.15 „Kolekcja”
14.35 „Niedziela z...”
15.30 „Człowiek, który zabił Liberty Valance’a” western
17.45 S. „Dyrektorzy”
19.05 Wydarzenie aktualne
19.35 „Wstęp Wolny”
19.55 „Portrety”
21.00 „Hala odlotów”
22.00 „Nie zostawiaj śladów” film fab.
00.05 „Dzień z życia artysty”

07.15 Panorama
07.35 „Słownik polsko@polski”
08.00 „Górna półka smaku”
08.30 Pytanie na śniadanie
12.40 Hello Polonia
13.00 Serwis Info
13.10 S. „Za marzenia”
14.55 „Studio w kontakcie”
15.40 „Nad Niemnem. Za wschodnią granicą”
16.00 Serwis Info
16.10 Dają słowo
17.00 „Słownik polsko@polski”
17.30 S. „Barwy szczęścia”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.50 „Teleexpress Extra”
19.15 „Makłowicz w podróży”
19.45 „Panorama”
20.10 „Informacje kulturalne”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 Pytanie dnia
21.25 S. „Kruk”
22.15 S. „Krucjata”

23.15 Polonia
 24. Tygodnik
23.50 „Tylko jeden skecz”

08.00 „Był taki dzień”
08.05 S. dok. „Wojownicy czasu”
08.35 „Fake czy historia?”
09.10 S. „Wojenne dziewczyny”
09.50 S. dok. „Korona Gór Polski”
10.15 „Historia Polski. Koło historii”
10.45 „Służyć Polsce” film dok.
11.15 S. dok. „Encyklopedia II wojny światowej”
11.45 S. dok. „Kanadyjskie Parki Narodowe”
12.35 S. dok. „Historia literatury według Antoniego Libery”
13.00 „Ex Libris”
13.20 S. „Marszałek Piłsudski”
14.15 „Szlakiem miejsc niezwykłych”
14.25 S. dok. „Rozkwit bałkańskich miast”
15.15 „Był taki dzień”
15.20 S. dok. „Droga do triumfu”
16.10 „Kuchnia dwudziestolecia”
16.35 S. „Korona królów”
17.00 „Prasa donosi”
17.10 S. dok. „Sensacje XX wieku”
17.55 „Był taki dzień”
18.00 „Zaginione? Ocalone? Historie zawodów różnych”
18.20 „Kamienny ślad. Natolin” film dok.
19.05 „Był taki dzień”
19.10 „Historia Mediów”
19.30 „Flesz historii”
19.45 S. dok. „Polskie 100 lat”
20.15 S. „Wojenne dziewczyny”
20.55 „Narodziny polskich skrzydeł” film dok.
21.45 „Polska i świat z historią w tle”
22.10 „Powrót do Polski” film fab.

23.15 „Kampanoska Epopeja” film dok.
00.05 „Prasa donosi”

01.10 Informacje dnia
01.30 Sanktuario polskie
01.55 Poczet Wielkich Polaków
02.00 Anioł Pański
02.05 Ma się rozumieć
02.15 Rozmowy niedokończone
03.25 Święty na każdy dzień
03.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 Mysłąc Ojczyzna
05.00 Apel Jasnogórski
05.20 Informacje dnia
05.40 Polski Punkt Widzenia
06.00 Tata z Małopolski – afrykańskie ścieżki ks. Jana Czuby
07.00 Audycja Generalna Ojca Świętego Leona XIV z Watykanu
08.00 Po stronie prawdy
08.55 Poczet Wielkich Polaków
09.00 Informacje dnia
09.15 Polski Punkt Widzenia
09.35 Słowo życia
09.40 Dzielną niewiastą
09.55 Święty na każdy dzień
10.00 Na zdrowie
10.20 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
10.45 Oświadczenie Fundacji Lux Veritatis w sprawie Muzeum Pamięć i Tożsamość
11.00 Informacje dnia
11.15 Rozmowy niedokończone
12.25 Mysłąc Ojczyzna
12.35 Przyroda i ludzie
13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy
14.05 Mateczniki Polskość
14.20 Przegląd

katolickiego tygodnika „Niedziela”
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.35 Przywrócenie do życia
16.00 Po stronie prawdy
16.50 Ma się rozumieć
17.00 Informacje dnia
17.10 Z wędką nad wodę w Polskę i Świat
17.35 Sól ziemi
18.05 Akademia prolife
18.15 Muzyczne chwile
18.30 Odpowiedzialni za Kościół
18.55 Poczet Wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 Każdy ma-luch to potrafi
20.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
21.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Głos Polski
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski Punkt Widzenia
23.00 Głos serca
23.45 Akwarelowy dotyk Świętych

7.00 Fani czterech kółek
9.00 Łowcy klasyków
10.00 Łowcy staroci
13.00 Fani czterech kółek
16.00 Poszukiwacze opali
17.00 Jak to jest zrobione?
17.30 Łowcy staroci: renowacje
18.00 Fani czterech kółek
19.00 Jak to jest zrobione?
20.00 Fani czterech kółek
21.00 Łowcy staroci
00.00 Nagi instynkt przetrwania

TVP
WILNO

06.30 „Info Wilno”
06.45 „Studio Wilno”
07.05 „Superkowe ABC”
07.30 „Rozmowy na dwie głowy”
07.35 „Imbir i Cytryna”
07.55 „Okrasa łamie przepisy”
08.20 „Szlakiem Kolberga”
08.45 „Polonia 24. Tygodnik”
09.20 „Ci cholerni Polacy. Lotnictwo polskie 1939–1945”
09.35 S. dok. „Sensacje XX wieku”
10.25 „Gra słów. Krzyżówka”
10.45 „Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka”
11.15 „Superkowe ABC”
11.40 „Rozmowy na dwie głowy”
11.45 „Kobiety Podhala”
12.10 S. „M jak miłość”
13.00 „Info Wilno”
13.05 „Ducho- wym szlakiem”
13.25 „62. KFPP w Opolu – KabareTYM”
14.15 „Strona po stronie”
14.30 „Świątokradz- two” film dok.
15.20 „Jesteśmy stąd”
15.25 „Sonda 2”
15.50 „Info Wil- no – Flesz”
16.00 „Koronka do Miłosierdzia Bożego”
16.20 S. „Klan”
16.40 S. „Barwy szczęścia”
17.10 „Superkowe ABC”
17.35 „Program dla dzieci”
17.40 S. „Na do- bre i na złe”
18.35 „Unia kulinarna”
19.00 „Info Wilno”
19.15 „Studio Wilno”
19.35 „Zapomnia- ni, odzyskani”
19.40 S. „Cisza nad rozlewiskiem”
20.30 „Program informacyjny”
20.55 „Pytanie dnia”
21.05 „Film fab.”
22.45 „Ducho- wym szlakiem”

23.05 S. „Ojciec Mateusz”
23.55 „Info Wilno”
00.10 „Studio Wilno”
00.35 S. dok. „Sen- sacje XX wieku”

LRT | TV

6.00 Hymn Repu- blik Litewskiej
6.02, 6.40, 7.07, 3.37, 8.07, 8.40
Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Policja kry- minalna w Lipsku”
9.45 S. „Krzyk o pomoc”
10.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
11.25 S. „Morder- stwo na północy”
12.15 „Zgadnij i odgadnij”
12.45 „Kto i dlaczego?”
13.15 S. dok. „Pomocy! Kupiliśmy wioskę”
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.30 S. „Obietnica”
17.30 „Zgadnij i odgadnij”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 1000 cu- dów świata
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Złoty umysł”
22.45 „Dziewięć dni” dramat
00.45 „Czarow- nica” horror

6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Anupama”
8.00 „Pierwsze randki”
9.00 S. „Hudson i Rex”
10.00 S. „Poważ- ne sprawy”
11.00 S. „Dziedziczka”
12.00 „Pierwsze randki”
13.00 Księżnicz- ka Kopciuszek
14.00 S. „Druga żona”
15.00 S. „Leila”
16.00 Wiadomości
16.30 Dobry wie-

czór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
21.00 „Gra for- tuny” thriller
23.20 „Szanghajska robota” thriller
01.15 „Ghost Ri- der” thriller

LRT | PLUS

6.00 Hymn Repu- blik Litewskiej
6.02 „Stonkus bezpośrednio”
7.00 LRT słucha
7.30 „Ośmiornica”
8.00 „Nasza ro- syjska ulica”
8.30 Żyj tak czysto, jak to możliwe
9.00 Dzień dobry, Litwo
11.30 „Plan B. Jak rozwijać myślenie krytyczne i umiejętność oceny rzeczywistości”
12.00 „Granice Litwy. Polska” film dok.
13.00 Oto kino!
13.30 Litwin w sercu
14.30 „Zgadnij i odgadnij”
15.00 Urodzeni tego samego dnia
16.00 Drogi. Sa- mochody. Ludzie
16.30 „Styl”
17.30 „Wieczór z Audriusem Giržadasem”
18.30 S. „Zadzwoni do położnej”
19.30 „Plan B. Jak rozwijać myślenie krytyczne i umiejętność doceniania pokoju”
20.00 Dzień Kultury
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Birdman” komediodramat
23.25 „Imperium Wewnętrzne” dramat
02.20 Wizjonerzy

6.00 „Farma Vytara”
7.00 „Gliny”
8.30 „Szczęście tkwi w (nie)pienią- dzach” komedia
9.00 „Kobiety kłamią lepiej”
10.00 S. „W wi-

rze miłości”
11.00 S. „Napisa- ła: Morderstwo”
12.00 S. „Tylko my dwoje”
14.00 S. „Miłość jest moim życiem”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV pomoc
17.30 „GoŽalgiris”
17.45 Mistrzo- stwa Euroligi „BC Dubai” „Žalgiris”
20.00 TV 3 wiadomości
21.00 „Wielki Mur” film fab.
23.00 „Jurassic World: Upadłe kró- lestwo” film fab.

6.00 „Moja kuch- nia najlepsza”
7.30 „Ale numer!”
8.30 S. „Policja wodna”
9.30 S. „C.O.D.E.”
10.30 S. „Mentalista”
11.30 S. „CSI. Miami”
12.30 S. „Seal Team”
13.30 „Moja kuch- nia najlepsza”
15.00 S. „Pod pokładem”
16.00 S. „C.O.D.E.”
17.00 S. „Mentalista”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 „Gladiatorzy”
21.40 „Królowie ulicy” film fab.
00.00 „Punisher” thriller

lrytas.tv

5.00 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
7.30 Chcę pracować
8.00 S. „Scho- dy do nieba”
12.00 Kod zdrowia
13.00 Nowy dzień
14.00 Godzina TV wolność
15.30 Życie w biznesie
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Pół godzi- ny z Valatką
17.00 Wszystko jest mierzone
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 S. „Stary”

20.00 Reporter
20.20 S. „Królowa gry”
21.25 S. „Mosty naszego życia”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Anatomia mieszkania
23.30 Pół godzi- ny z Valatką
00.30 Litwa świata

5.55 S. „Straż- nik Teksasu”
7.55 S. „Cobra 11”
9.00 „Przewodnik budowlany”
9.30 „Gwiazdy lombardu”
10.00 „Pod pokła- dem. Sardynia”
11.00 „Najzabaw- niejsze amerykańskie filmy domowe”
12.00 „Liczba czy herb?”
13.00 S. „Dron”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „Ostatni sprawiedliwy”
16.00 S. „Straż- nik Teksasu”
18.00 S. anim. „Simpsonowie”
19.00 „Pod pokła- dem. Sardynia”
20.00 „Gliny”
21.30 „Facet do dziecka” dramat
23.00 „Hura- gan” film fab.

6.00 S. „Kraina Nadziei”
7.00 S. „Nieśmiertelnik”
8.00 S. „Niewidoma”
9.00 S. „Powrót Molphara”
10.00 S. „Tro- chę słońca”
11.00 S. „Ratow- nictwo alpejskie”
12.00 S. „Krymi- nalne umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Straż Pożarna Chicago”
15.00 S. „Anupamaa”
16.30 S. „Wędruje

w czyjejs miłości"

17.00 S. „Niewidoma"

18.00 S. „Specjalista"

19.00 S. „Kryminalne umysły"

20.00 S. „Prawo i porządek"

21.00 S. „Sherwood"

23.15 S. „Straż Pożarna Chicago"

00.15 S. „I Bastardi Di Pizzofalcone. Ja, dranie"

06.25 S. „Wichrowe wzgórze"

07.10 S. „Akacyjowa 38"

08.00 „Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze"

08.30 „Agape Blisko Ciebie"

09.00 Serwis Info

09.20 „Okrasa łamie przepisy"

10.00 S. „Ranczo"

11.00 S. „Komisarz Alex"

12.00 S. „Ojciec Mateusz"

13.00 Serwis Info

13.10 „Agrobiznes"

13.40 „Magażyn Rolniczy"

13.55 „Jaimen Hudson: Z przestworzy w głębin" film dok.

15.00 S. „Wichrowe wzgórze"

16.00 Serwis Info

16.15 Reporterzy

16.35 „Gra słów. Krzyżówka"

17.05 S. „Dziedzictwo"

18.00 „Teleexpress"

18.30 „Jaka to melodia?"

19.10 „Klan"

19.45 S. „Akacyjowa 38"

20.30 „Program informacyjny 19.30"

20.55 „Pytanie dnia"

21.25 „Piłka nożna Eliminacje Mistrzostw Świata 2026"

00.15 S. „Czar-na śmierć"

07.05 „Afisz kulturalny"

07.15 „Muzycz-

ne poranki"

07.55 „Tamte lata, tamte dni"

08.40 „Podróże z historią"

09.20 „Wstęp Wolny"

09.45 „Którędy po sztuce"

10.00 S. „Pan wzywał, Milordzie?"

11.10 Informacja kulturalne

11.25 „Niepojęte Baruch Spinoza"

11.45 Koncert

12.55 „Symfonia mazurska" film dok.

14.10 „Biały kanion" film fab.

17.05 „Benefis"

19.35 „Kolekcja"

20.00 „Legendsy opery"

21.00 „Diuna" film science fiction

23.30 „Tygodnik Kulturalny"

00.25 „Nie zostawiaj śladów"

07.15 „Panorama"

07.35 „Vito odkrywa Polskę"

08.00 „Makłowicz w podróży"

08.30 Pytanie na śniadanie

12.40 Informacja kulturalne

13.00 Serwis Info

13.10 S. „M jak miłość"

14.50 „Polonia 24. Tygodnik"

15.25 Tamte lata, tamte dni

16.00 Serwis Info

16.10 „Wszystko przed nami"

16.40 „Sportowe historie"

17.05 „Historie z Indii" film dok.

18.00 „Teleexpress"

18.20 Gra słów. Krzyżówka

18.50 Teleexpress Extra

19.15 „Rączka gotuje"

19.45 „Panorama"

20.10 „Przystanek Ameryka"

20.30 Program informacyjny 19.30

20.55 Pytanie dnia

21.25 S. „Na dobre i na złe"

22.15 S. „Na sygnale"

23.10 S. „07 zgłoś się"

00.10 Panorama

08.20 „Był taki dzień"

08.25 „Flesz historii"

08.35 „Spór o historię"

09.10 S. „Wojenne dziewczyny"

09.55 S. dok. „Korona Gór Polski"

10.20 „Kamien-ny ślad. Natolin & 39;39" film dok.

11.10 S. dok. „Encyklopedia II wojny światowej"

11.40 „Narodziny polskich skrzydeł" film dok.

12.25 „Był taki dzień"

12.30 „Polska i świat z historią w tle"

12.50 „Fake czy historia?"

13.25 S. „Marszałek Piłsudski"

14.20 „Kuchnia dwudziestolecia"

14.45 S. dok. „Najmniejsze kraje Europy"

15.35 „Piosenką przez historię"

15.45 „W kolejce po śmierć. Czeczeni i ISIS" film dok.

16.35 S. „Korona królów"

17.00 „Przypadek Polski. Polityka i idee"

17.20 „Sensacje XX wieku"

18.05 „Myśliciele"

18.10 „Burmistrz Niepodległości" film dok.

19.00 „Był taki dzień"

19.05 S. dok. „Wojownicy czasu"

19.35 „Historia Mediów"

19.55 „Był taki dzień"

20.00 „Ci cholerni Polacy. Lotnictwo polskie 1939-1945"

20.15 S. „Wojenne dziewczyny"

21.00 „Na tropach historii"

21.10 „Paderewski. Człowiek czynu, sukcesu i sławy" film dok.

21.55 „Ostatnia

akcja" komedia

23.25 „Kamerdyner" dramat

00.00 Telewizyjny Uniwersytet Biblijny

01.00 Słowo życia

01.05 Świat w obrazach

01.10 Informacje dnia

01.30 Odpowiedzialni za Kościół

01.55 Poczet Wielkich Polaków

02.00 Anioł Pański

02.05 Ma się rozumieć

02.15 Rozmowy niedokończone

03.25 Święty na każdy dzień

03.30 Każdy ma-łuch to potrafi

03.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci

04.00 Informacje dnia

04.20 Różaniec

04.50 Głos Polski

05.00 Apel Jasnogórski

05.20 Informacje dnia

05.40 Polski Punkt Widzenia

06.00 Przetrwaliśmy

06.30 Krzywda

08.10 Camino de Vistula

08.55 Poczet Wielkich Polaków

09.00 Informacje dnia

09.15 Polski Punkt Widzenia

09.40 Słowo życia

09.45 Perły polskiego krajobrazu

10.10 Z wędką nad wodę w Polskę i Świat

10.35 Święty na każdy dzień

10.45 Jestem Mamą

11.00 Informacje dnia

11.15 Rozmowy niedokończone

12.25 Głos Polski

12.35 Natura et Homo

13.00 Anioł Pański

13.03 Informacje dnia

13.20 Głos serca

14.05 W służbie Bogu i Ojczyźnie

14.30 Msza święta z Jasnej Góry

15.20 Muzyczne chwile

15.30 Drzwi do lasu

15.55 Słowo życia

16.00 Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia

Koronką do Bożego Miłosierdzia

16.20 Mocni w Wierze

16.50 Ma się rozumieć

17.00 Informacje dnia

17.10 Natura

Obiektywnie

17.40 Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy

18.20 Tyle krzywdy

18.30 Łączy Nas Historia

18.55 Poczet Wielkich Polaków

19.00 Anioł Pański

19.05 Informacje dnia

19.15 Westerplatte Młodych

20.00 Warto zauważyć... w mijającym tygodniu

20.30 Brat Franciszek

21.00 Informacje dnia

21.20 Różaniec

21.50 Myśląc Ojczyzna

22.00 Apel Jasnogórski

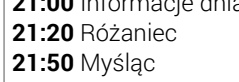
22.20 Informacje dnia

22.40 Polski Punkt Widzenia

23.00 Sybiraczka

23.50 Przegląd Katolickiego Tygodnika "Niedziela"

23.55 Człowiek przebaczenia i pojednania – ks. Michał Rapacz

7.00 Fani czterech kółek

10.00 Łowcy klasyków

13.00 Łowcy staroci

15.00 Złota gorączka

17.00 Jak to jest zrobione?

17.30 Łowcy staroci: renowacje

18.00 Fani czterech kółek

19.00 Jak to jest zrobione?

20.00 Fani czterech kółek

21.00 Życie codzienne służby granicznej

23.00 Kamera policyjna

24.00 Nagi instynkt przetrwania

06.30 „Info Wilno”
06.45 „Studio Wilno”
07.05 „Domisie”
07.30 „Licz na Wiktora”
07.35 „Rok w ogrodzie”
08.05 „Unia kulinarna”
08.25 „Wojownicy czasu”
08.50 „Tygiel”
09.15 „Reportaże TVP Wilno”
09.25 „Prywatne życie zwierząt”
09.50 „Rosół polski”
10.15 „Domisie”
10.40 S. „Znak Orła”
11.10 „62. KFPP w Opolu – KabareTYM”
11.55 S. „Plebania”
12.40 „Prymas uwięziony” film dok.
13.40 S. dok. „Ci cholerni Polacy. Lotnictwo polskie 1939–1945”
13.55 „Imbir i Cytryna”
14.20 „Daję słowo”
15.05 „Co się dzieje w kulturze?”
15.10 S. „Komisarz Alex”
16.00 „Koronka do Miłosierdzia Bożego”
16.20 „Małe wielkie pytania – dzieci pytają dorosłych”
16.45 S. „Ojciec Mateusz”
17.30 „Nowe spojrzenie”
18.00 „Którędy po sztukę”
18.10 S. „Ludzie i bogowie”
19.00 „Info Wilno”
19.15 „Ewangelia Litewski”
19.25 „Strona po stronie”
19.40 „Tygiel”
20.05 „Niezwyciężony. Andrzej Poczobut”
20.20 „Jesteśmy stąd”
20.30 „Program informacyjny”
20.55 „Pytanie dnia”
21.00 „To jest grane”
21.30 „The Voice of Poland”
23.05 „The Voice of Poland”
00.20 S. „Cisza nad rozlewiskiem”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 „Co dalej?”
7.00 „1000 cudów świata”
8.00 „100 lat. Program o długowieczności”
8.30 „Teraz tutaj?!”
9.00, 9.35, Dzień dobry Litwo
9.30, 10.30, 11.30 Wiadomości
12.00 S. „Dzikie niebo”
12.55 S. dok. „Najbardziej malownicze rejsy rzeczne na świecie”
13.50 S. „Ojciec Brown”
15.30 Wiadomości
15.45 Dajmy czadu!
17.00 Piękna i potężna Litwa
17.30 Przepisy na dobre życie
18.30 Wiadomości
19.00 „Jeśli nie grzyby”
19.30 Styl
20.30 Panorama
21.00 „Kocham Litwę”
22.45 „Wysoka wierność” komedia
00.35 „Birdman” komediodramat

6.00 Filmy anim.
9.00 „Dennis znów rozrabia” komedia
10.30 „Godziny szczytu 3” komedia
12.10 „Głupi i głupszy 2: Kiedy Harry spotkał Lloyda” komedia
15.00 „Gniew tytanów” film fab.
15.45 „Akademia Policyjna 2” komedia
17.30 Będzie wszystkiego
18.30 Wiadomości
19.30 Wyzwanie LNK. Nowy hit.
21.30 „Gliniarz z Belleville” komedia
23.50 „Ustawka” komedia

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Piękna i po-

teżna Litwa

6.30 Dzieci tysiąclecia
7.25 Złoty umysł
8.30 Encyklopedia Gustawa
9.00 Gen ciekawości
9.30 Litewskie diamenty
10.00 Co dobrze, sąsiedzie?
10.30 Pahonia
11.00 Jesteśmy Ukraińcami
11.30 Nasza rosyjska ulica
12.00 Litwin w sercu
13.00 Gospodarstwa domowe ożywają
13.30 Historie ścienne
14.00 Koncert życzeń
15.30 „Drogi Boga są nieznane”
16.00 „Mój nauczyciel”
16.30 Euromaxx
17.00 „Granice historii”
18.00 „Taniec na pustyni” film dok.
19.00 Legendy
20.00 Oto kino
20.30 Panorama
21.00 „Tańcy na lodzie”
22.25 Sportowe chwile z LRT
22.40 „Tańcy na lodzie”
00.15 S. „Oślepiające daszki”

5.35 Seriale anim.
8.00 S. anim. „Simpsonowie”
9.00 „Świat zwierząt”
9.30 „Zrób sam”
10.00 „Wróżby Kotryny”
10.30 „Przepis na udany weekend”
11.00 S. dok. „Makroświaty”
12.00 S. dok. „Galapagos: Kraniec świata”
13.10 „Powiernik królowej” film fab.
15.25 „Zakonnica w przebraniu” komedia
17.30 „Co i za ile?”
18.30 Wiadomości TV3
19.30 „Ulubione dzieci”
21.40 „Iluzja” dramat
00.00 „Śmierć nadziei dziś” film fab.

6.00 S. dok. „Oblodzone lotnisko na Alasce”
7.00 „Realna mistyka”
8.00 „Ale numer!”
9.00 „Mistrzowie LEGO”
10.00 „Jestem gwiazdą. Wypuście mnie!”
11.15 „Opuszczone budynki”
12.15 S. dok. „Oblodzone lotnisko na Alasce”
13.15 „Realna mistyka”
14.20 „Bitwa eks-trasensów”
16.30 Mistrzostwa LKL „Juventus” „Neptūnas”
19.00 Mistrzostwa LKL „Šiauliai” „Rytas”
21.30 „Nieskończona burza” dramat
23.25 „Królowie ulicy” film fab.

6.00 S. „Scho-dy do nieba”
8.00 S. dok. „Wojownicy”
8.30 S. dok. „Ukryta Połaga. Architektura Połagi”
9.00 Litwa świata
9.30 Chcę pracować
10.00 Najlepsze koszykówki
11.00 S. dok. „Czyste miasta”
11.30 Anatomia mieszkania
12.00 S. dok. „Šarūnas Marčiulionis. 3. „Nie taki jak inni”
13.00 S. „Stary”
16.00 Wiadomości
16.30 „Dotykając Żalgirisa II. Nadzieja na kolor ludzi o podobnych poglądach” film dok.
17.00 Pierwszy raz
17.30 Życie w biznesie
18.00 Wiadomości
18.30 Pierścien Bushido
19.00 „Dzisiaj jest dużo pracy”
20.00 Wiadomości
20.30 S. „Cecelia Ahern”
22.30 Wiadomości
23.00 S. „Poświęcić wszystko”
01.00 S. „Scho-dy do nieba”

5.10 „Liczbą czy herb?”
6.05 S. dok. „Dzikie zwierzęta. Hipopotamy – giganci afrykańskich rzek”
7.20 „Inny świat. Brazylia”
9.30 „Przewodnik budowlany”
10.00 Autopilot
10.30 „Gazas dugnas”
11.00 S. dok. „Tropikalne wyspy”
12.00 S. dok. „Prze-trwanie w amazońskiej dżungli”
13.00 „Piekielna droga”
14.00 Mistrzostwa URBONKL „ŠilutėPDS. It” „Perlas Go”
16.00 „Magazy-nowe wojny”
18.00 „Gwiazdy lombardu”
19.30 „Wyspa Man. Australia”
21.00 „TV3 wiadomości”
22.00 „Adwokat diabła” dramat
23.00 „Midway” film fab.

6.00 S. „Świat ogrodników”
7.20 „Łapacz snów”
8.00 S. „Powrót Molphara”
9.00 S. „Uczeń Molphara”
10.00 S. „Adim Farah”
11.00 S. „Ratownictwo alpejskie”
13.00 „10 lat młodszy”
13.30 „Wielka ucieczka Gordona”
14.45 „Prawie żonaty”
15.45 „Kakawa”
17.45 „Północpółnocny zachód. Transport”
19.50 S. „Mistrzowie zbrodni”
21.00 S. „Vera”
22.50 S. „Sherwood”
01.25 „Sztuka kradzieży” komedia

05.35 „Panna Nikt” dramat
07.20 „Balans bieli”
08.00 „Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze”
08.40 „Rok w ogrodzie”
09.05 „Rok w ogrodzie Extra”
09.20 „Pełnosprawni”
09.55 S. „Ranczo”
11.00 S. „Komisarz Alex”
11.55 S. „Ojciec Mateusz”
12.55 „Vera Cruz” western
14.30 „Dobre strony”
14.50 „Białowiecki Park Narodowy” film dok.
15.25 Okrasa łamie przepisy
16.00 „Rolnik szuka żony”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.35 S. „Ojciec Mateusz”
19.40 „Jaka to melodia?”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.25 S. „Profilanka Jastrzę”
22.25 „Gra o wszystko”
00.35 „Kill Bill 2” film akcji

TVP KULTURA

07.05 „Hugo i jego wynalazek” film fab.
09.20 Informacje kulturalne
09.50 Koncert
10.40 „E. 1027 Eileen Gray i dom nad morzem” film dok.
12.40 „Dziki Zachód Calamity Jane” film anim.
14.15 Legendy opery
15.10 „Wywiad z Abdulrazakiem Gurnhanem”
15.45 „Kaprysy Łazarza” film TVP
16.45 „Tamte lata, tamte dni”
17.25 „Biały kanyon” film fab.
20.20 „Dzień z życia artysty”
21.00 „Wojna”

23.05 „Nikt nie opowiada tak, jak Ty”
00.05 „Diuna” film science fiction
 TVP KULTURA
 Niedziela 16.11
06.55 „Gwiazdodzień”
 TVP Rozrywka”
07.30 „Muzeum Polskiej Piosenki”
07.50 „Rozmowy (nie)wygodne”
08.50 S. „Marceli Szpak dziwi się światu”
09.00 „Liturgia i nabożeństwa”
10.05 „Niepojęte”
10.20 „Wspólny dom”
11.00 S. dok. „Wielcy mistrzowie malarstwa”
12.10 „Wstęp wolny”
12.30 S. „Pan wzywał, Milordzie?”
13.25 „Film animowany”
14.00 „Muzyka w zabytkach: Muzyka Lwów” film dok.
15.00 „W poszukiwaniu dobrego filmu”
15.40 „Sabata” film fab.
17.35 „Dobry tytuł”
18.15 „Niedziela z...”
21.00 „Rocky” dramat
23.05 S. dok. „The Rolling Stones – życie w rytmie rocka”
00.15 „Energa-CAMERIMAGE”

TVP POLONIA

07.15 „Panorama”
07.35 „Giganci nauki”
08.30 „Pytanie na śniadanie”
12.15 „Studio w kontakcie”
13.00 S. „Dom na głowie”
14.05 „Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka”
14.35 S. „Na dobre i na złe”
15.30 S. „Na sygnale”
16.25 Okrasa łamie przepisy
17.00 „Kulturalni PL”
18.00 „Teleexpress”
18.25 S. „M jak miłość”
19.20 „Lecę za miłością”
19.55 Koncert
20.30 „Program

informacyjny 19.30”
21.20 S. „Ranczo”
22.15 S. „Stawka większa niż życie”
23.20 „The Best of Kabaret Moralnego Niepokoju”
00.35 „LemON na dobry wieczór”

TVP HISTORIA

08.50 „Był taki dzień”
08.55 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
09.20 „Flesz historii”
09.35 „Było, nie minęło”
09.55 S. dok. „Galeria Widmo”
10.05 S. „Gruby”
10.35 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”
11.00 S. dok. „Ludzie i maszyny”
11.30 „Szlakiem miejsc niezwykłych”
11.40 S. dok. „Rozkwit bałkańskich miast”
12.30 „Piosenką przez historię”
12.40 S. dok. „Wszystkie kolory świata”
13.30 „Kresowe nekropolie”
13.45 S. dok. „Życiodajne rzeki Półwyspu Iberyjskiego”
14.35 „Koło historii”
15.00 „Latanik” film fab.
15.55 „Kwestia sumienia” film fab.
16.20 „Ocalić od zapomnienia. Kościół św. Wojciecha 1944” film dok.
16.45 „Fake czy historia?”
17.25 „Rondele” film dok.
18.15 „Myśliciele”
18.20 „Wyspy Owcze” film dok.
19.05 S. „Dom”
20.30 S. dok. „Wielcy polscy wynalazcy...”
20.45 S. dok. „Polskie wynalazki”
21.25 „Był taki dzień”
21.30 „To ja, Antoni...” film dok.
22.25 „Był taki dzień”
22.30 „Wrota Eu-

ropy” dramat
23.40 „Świadkowie czasu”

00.30 Regał
01.00 Słowo życia
01.05 Świat w obrazach
01.10 Informacje dnia
01.30 Łączy Nas Historia
01.55 Poczet Wielkich Polaków
02.00 Anioł Pański
02.05 Ma się rozumieć
02.15 Westerplatte Młodych
02.55 Święty na każdy dzień
03.00 Warto zauważyć... w mijającym tygodniu
03.30 Brat Franciszek
04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 Myśląc Ojczyzna
05.00 Apel Jasnogórski
05.20 Informacje dnia
05.40 Polski Punkt Widzenia
06.00 Natura Obiektywnie
06.25 Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy
06.50 Apostoł mediów – bł. Jakub Alberione
08.25 Sól ziemi
08.55 Poczet Wielkich Polaków
09.00 Informacje dnia
09.15 Westerplatte Młodych
10.00 Cierpliwa ufność
11.00 Informacje dnia
11.15 Retrospekcja
11.20 Muzyczne chwile
11.35 Słowo życia
11.40 Polski Punkt Widzenia
12.00 Kropelka radości
13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 Warto zauważyć... w mijającym tygodniu
13.50 Natura Obiektywnie
14.20 Ocalić od zapomnienia
14.30 Msza świę-

ta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”
15.35 Słowo życia
15.40 Święty na każdy dzień
15.45 Jak wygrać małżeństwo?
16.00 Dzielną niewiastę
16.15 Mateczniki Polskość
16.30 Wierzę w Boga
17.00 Informacje dnia
17.10 Historia PL
18.00 Z Parlamentu Europejskiego
18.30 Przełamywać bariery
18.55 Poczet Wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 Manna z Nieba
20.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
21.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Myśląc Ojczyzna
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski Punkt Widzenia
23.00 Warto być ojcem
23.15 Głos serca

7.00 Jak to jest zrobione?
9.00 Fani czterech kółek
12.00 Europejczycy kierowcy ciężarówek
16.00 Naprawa gospodarstwa
18.00 Złota zatoka
19.00 Poszukiwacze opali
20.00 Wojny bagażowe
21.00 Hiszpańska Służba Graniczna
22.00 Zapomniane i upuszczone
23.00 Renowacje
00.00 Naprawa gospodarstwa

06.30 „Info Wilno”
06.45 S. dok. „Ci cholerni Polacy. Lotnictwo polskie 1939–1945”
07.00 „Polacy Świata”
07.05 „Detektyw Literka”
07.20 S. „Kuba i Śruba”
07.30 „Górna półka smaku”
08.00 „Wilno na Dzień dobry”
09.30 „Imbir i Cytryna”
09.55 „Kulturalni PL”
10.45 „Detektyw Literka”
11.00 „Studio Raban”
11.30 „Sonda 2”
11.55 S. „Plebania”
12.40 „Ewangelia Litewski”
12.55 „Transmisja Mszy Świętej”
14.05 „Jesteśmy stąd”
14.10 „Górna półka smaku”
14.35 „Rosół polski”
15.05 „Polacy Świata”
15.10 „Nowe spojrzenie”
15.45 „Skarbiec sztuki Lubelszczyzny”
16.00 „Koronka do Miłosierdzia Bożego”
16.20 „Wileński koncert życzeń”
16.45 S. „Noce i dnie”
17.40 „Niezwyciężony. Andrzej Poczobut”
18.00 „Jesteśmy stąd”
18.05 „Szansa na sukces. Opole 2026”
19.00 „Imbir i Cytryna”
19.30 „Małe wielkie pytania – dzieci pytają dorosłych”
20.00 „Przegląd tygodnia”
20.30 „Program informacyjny”
20.55 „Pytanie dnia”
21.00 „Tajemnica twierdzy szyfrów” film sensac.
21.45 „Hasztagi tygodnia”
22.25 „Wileński koncert życzeń”
22.55 „The Voice of Poland”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Oto kino
6.30 Litwin w sercu
7.30 Dzień Kultury
8.00 Świąteczne myśli
8.30 „Dobrze jest mieszkać na wsi.”
9.00 „Kalendarz ogrodnika”
9.30 „Notatki przyrodnika”
10.00 Encyklopedia Gustawa
10.30 Dzieci tysiąclecia
11.30 „Młodszy brat”
12.00 S. dok. „Dwie Ameryki”
12.45 S. dok. „Sekrety Zaczarowanych Lasów”
13.35 S. dok. „Małe zwierzęta”
14.00 S. „Marple Agathy Christie”
15.30 Wiadomości
15.45 Euromaxx
16.00 Detektywi historyczni
17.00 Wieczór z Audriušem Giržadasem
18.00 Tydzień Rowerowy
18.30 Wiadomości
19.00 „Okno na władzę”
19.30 Tydzień
20.30 Panorama
21.00 S. „Maria Antonina”
22.00 „Żona opiekuna zoo” dramat
00.05 „Czarownica” horror

6.00 Filmy anim.
6.55 „Biedronka i Czarny kot” film anim.
9.00 „Powrót do akcji” komedia
10.55 „Duma: Podróż do domu” film fab.
13.05 „Przetrawać w dziczy: kraina słoń” film fab.
15.05 „Wszyscy mają się dobrze” dramat
17.20 Teleloto TV gra
18.30 Wiadomości

19.30 Gwiazdorskie duety
22.10 „Bez skrupułów Toma Clancy’ego” thriller
00.25 „Seks w wielkim mieście 2” komedia

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 „100 lat”
6.30 Kalendarz ogrodnika
7.00 „Młodszy brat”
7.30 „Teraz tutaj?”
8.00 Filmy anim.
9.00 Poker tekstowy.
9.30 Drogi
10.00 7 dni w Kownie
10.30 „Wiara i życie”
11.00 „Odpust Bramy Ostrej. Transmisja Mszy Świętej na żywo.”
12.15 „Myśli na święta”
12.45 „Dzień Kultury”
13.15 S. „Ronja Córka rozbójnika”
14.00 S. anim. „Bluey”
14.15 „Niesamowity Maurycy” film anim.
15.45 „Kwalifikacje do Mistrzostw Europy w Koszykówce Kobiet 2027. Litwa – Belgia”
18.00 Otwarta kombinacja
18.30 1000 cudów świata
19.30 „W 110. rocznicę urodzin pisarza Alé Rūty”
20.30 Panorama
21.00 Litewskich olimpijczyków
21.15 „Tańcy na lodzie”
22.50 „Międzynarodowy Festiwal Tańca Hip Hop”
00.05 S. „Oślepiające daszki”

5.45 Seriale anim.
8.00 S. anim. „Simpsonowie”
9.00 „La Maitas. Italia”
10.00 „Świat według kobiet”
11.00 „Zagro-

da marzeń”
12.00 S. dok. „Galapagos: Kraniec świata”
13.10 S. dok. „W krainie wielkich kotów”
14.15 S. dok. „Plan zbawienia dla Ziemi”
15.20 „Padma Lakshmi i smaki krajów”
16.30 „Gazas dugnas”
17.30 Farma Vytara
18.30 TV3 wiadomości
19.30 Talenty Litwy
22.00 „John Wick 3” film fab.
00.40 „Wielki Mur” film fab.

6.00 S. dok. „Oblodzone lotnisko na Alasce”
7.00 „Realna mistyka”
8.00 „W naturze nie ma bajek”
8.30 „Róg tura”
9.00 Program sportowy
10.00 S. dok. „The Grand Tour”
11.15 „Opuszczone budowle”
12.15 S. dok. „Oblodzone lotnisko na Alasce”
13.15 „Realna mistyka”
14.20 „Bitwa eks-trasensów”
16.30 Mistrzostwa LKL „Gargždai” „NevežisPa-skolų klubas”
19.10 „Indiana Jones i Ostatnia krucjata” film fab.
21.45 „Inferno” film fab.
00.15 S. „The Grand Tour”

6.00 S. „Scho-dy do nieba”
8.00 Podcast wojskowy
9.00 „Dzisiaj jest dużo pracy”
10.00 Wszystko jest mierzone
10.30 Pyszne życie
11.00 Kod zdrowia
12.00 S. dok. „Šarūnas Marčiulionis. 4. „LKL – koszykówka

znów na Litwie!”
13.00 S. „Stary”
16.00 Wiadomości
16.30 24/7
17.30 Anatomia mieszkania
18.00 Wiadomości
18.30 W świecie koszykówki
19.00 Godzina TV Wolność
20.00 Wiadomości
20.30 Pół godziny z Valatką
21.30 24/7
22.30 Wiadomości
23.00 S. „Poświęcić wszystko”
01.00 S. „Scho-dy do nieba”

5.00 „Liczba czy herb?”
6.00 S. dok. „Rok na wolności”
7.00 „Inny świat. Brazylia”
9.30 „Na jednym końcu haczyk”
10.00 „Zwiadowca przeszłości”
10.30 „Egazaras dugnas”
11.00 S. dok. „Rok na wolności”
12.00 „Specjalne doznania”
13.00 „Piekielna droga”
16.00 „Magazy-nowe wojny”
17.30 „Gwiazdy lombardu”
18.30 „Jeden”
19.30 „Nautilus” dramat
21.00 „TV3 wiadomości”
22.00 „Adwokat diabła” dramat
23.00 Mistrzostwa NBA „Spurs” „Kings”
01.30 NBA Action

6.00 S. „Świat ogrodników”
7.20 „Łapacz snów”
8.00 S. „Powrót Molphara”
9.00 S. „Uczeń Molphara”
10.00 S. „Adim Farah”

11.00 S. „Ratownik alpejskie”
13.00 Pozdrowienia
15.45 „Kakawa”
16.45 „Prawie żonaty”
17.45 „Północpółnocny zachód. Sandy”
19.50 S. „Mistrzowie zbrodni”
21.00 S. „Pod Prawem i Łaską”
22.50 „Jack i Jill” komedia
00.45 S. „Vera”

06.25 „Sprawa dla reportera”
07.20 „Słownik polsko@polski”
07.55 „Słowo na niedzielę”
08.00 „Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach”
09.00 „Tydzień”
09.30 S. „Daleko od szosy”
10.55 S. „Ojciec Mateusz”
11.55 S. „Komisarz Alex”
12.55 Między ziemią a niebem
13.00 Anioł Pański
13.15 „Między ziemią a niebem”
13.45 „Pielgrzymi Nadziei”
14.10 „Planeta Ziemia III”
15.15 „Ranczo Wilkowyje” komedia
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.35 Daję słowo
19.40 „Jaka to melodia?”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
21.25 S. „Czar na śmierć”
22.25 „Rolnik szuka żony”
23.30 „Moja wielka grecka wycieczka” komedia
01.15 „Gra o wszystko”

06.55 „Gwiazdodziór

TVP Rozrywka”
07.30 „Muzeum Polskiej Piosenki”
07.50 „Rozmowy (nie)wygodne”
08.50 S. „Marceli Szpak dziwi się światu”
09.00 „Liturgia i nabożeństwa”
10.05 „Niepojęte”
10.20 „Wspólny dom”
11.00 S. dok. „Wielcy mistrzowie malarstwa”
12.10 „Wstęp wolny”
12.30 S. „Pan wzywał, Milordzie?”
13.25 „Film animowany”
14.00 „Muzyka w zabytkach: Muzyka Luwru” film dok.
15.00 „W poszukiwaniu dobrego filmu”
15.40 „Saba-ta” film fab.
17.35 „Dobry tytuł”
18.15 „Niedziela z...”
21.00 „Rocky” dramat
23.05 S. dok. „The Rolling Stones – życie

07.15 „Panorama”
07.35 „Rodzinka.pl”
08.30 „Pytanie na śniadanie”
11.35 „Lecę za miłością”
12.10 „Słowo daję!”
12.25 „Makłowicz w podróży”
12.55 „Między ziemią a niebem”
13.00 Anioł Pański
13.15 „Między ziemią a niebem”
13.50 „Słowo na niedzielę”
14.00 Transmisja Mszy Świętej
15.15 „Księżna łowicka” dramat
17.00 „62. KFPP w Opolu”
18.00 „Teleexpress”
18.25 S. „M jak miłość”
19.10 „Lasko-wik & Malicki”
19.30 „Szansa na sukces. Opole 2026”

20.30 „Program informacyjny 19.30”
21.20 S. „Matylda”
22.20 „Z gwiazdą przez świat”
23.15 „Czarny mercedes” film sensac.
01.15 Koncert

08.30 „Był taki dzień”
08.35 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
09.00 „Radość życia” film dok.
09.25 „Piosenką przez historię”
09.30 „Wątki” film dok.
09.55 „Szlakiem miejsc niezwykłych”
10.05 S. „Stara baśń. Kiedy słońce było Bogiem”
10.50 „Klasztorne smaki”
11.15 „Wojownicy czasu”
11.45 S. dok. „Najmniejsze kraje Europy”
12.35 S. dok. „Wszystkie kolory świata”
13.30 „Galicja. Miasta i ludzie”
13.55 „Szlakiem miejsc niezwykłych”
14.10 S. dok. „Karnadyjskie Parki Narodowe”
15.00 „Wrota Europy” dramat
16.15 „Polskie 100 lat”
16.45 „Rzeczpospolita Zakopiańska” film dok.
17.30 „Był taki dzień”
17.35 „Zielony atrament” film dok.
18.25 S. dok. „Droga do triumfu”
19.15 „Na Tropach Historii”
19.30 S. „Dom”
21.05 S. dok. „Nieznana wojna na Północy”
22.00 „Był taki dzień”
22.05 S. dok. „Wyścig po bombę atomową”
22.55 „Był taki dzień”
23.00 „Latar-nik” film fab.
23.50 „Szlakiem miejsc niezwykłych”

00.00 Odpowiedzialni za Kościół
00.30 Podobni do ewangelicznego siewcy
01.00 Słowo życia
01.05 Świat w obrazach
01.10 Informacje dnia
01.30 Przełamując bariery
01.55 Poczet Wielkich Polaków
02.00 Anioł Pański
02.05 Święty na każdy dzień
02.15 Rozmowy niedokończone
03.20 Muzyczne chwile
03.30 Manna z Nieba
03.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 Myśląc Ojczyzna
05.00 Apel Jasnogórski
05.20 Polski Punkt Widzenia
05.40 Odpowiedzialni za Kościół
06.05 Misja Księdza Jacka
07.00 Jestem Mamą
07.15 Mocni w Wierze
07.40 Muzyczne chwile
07.50 Regał
08.15 Europejska perła baroku
08.45 Ocalić od zapomnienia
08.55 Poczet Wielkich Polaków
09.00 Słowo życia
09.05 Polski Punkt Widzenia
09.25 Święty na każdy dzień
09.30 Z Parlamentu Europejskiego
10.00 Prymas Stefan Wyszyński
10.10 Spotkanie z Magdaleną Buczek
10.15 Manna z Nieba
10.25 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”

10.30 Msza święta z Jasnej Góry
11.00 Msza Święta w Roku Jubileuszowym
13.00 Anioł Pański z Ojcem Świętym Leonem XIV
13.15 Papież Polak do Rodaków
13.55 Ignacy Loyola
16.00 Wieś to też Polska
17.00 Informacje dnia
17.10 Koncert życzeń
17.50 Mateczniki Polskości
18.00 Natura et Homo
18.30 Sól ziemi
18.55 Poczet Wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 Moja Katolicka Rodzina
21.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Myśląc Ojczyzna
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Retrospekcja
22.45 Stan Bezpieczeństwa Państwa
22.55 Święty na każdy dzień
23.00 Mocni Jego mocą
23.30 Muzyczne chwile
23.45 Jak wygrać małżeństwo?

7.00 Jak to jest zrobione?
9.00 Fani czterech kółek
11.00 Renowacje
15.00 Zapomniane i upuszczone
17.00 Fani czterech kółek
18.00 Złota gorączka
19.00 Poszukiwacze opali
20.00 Renowacje
23.00 Zapomniane i upuszczone

06.30 „Ex Libris”
06.50 „Skarbiec sztuki Lubelszczyzny”
07.05 S. „Kasztaniaki”
07.15 S. „Agi Bagi”
07.30 „Rodzina (nie od) święta”
07.55 „Makłowicz w podróży”
08.20 „Podróże Małej i Dużej”
08.45 „Przegląd tygodnia”
09.10 „Nowe spojrzenie”
09.35 S. dok. „Sensacje XX wieku”
10.25 „Gra słów. Krzyżówka”
10.50 „Słownik polsko@polski”
11.15 S. „Kasztaniaki”
11.25 „Detektyw Literka”
11.45 „Strona po stronie”
12.00 „Pielgrzymi Nadziei”
12.10 S. „Cisza nad rozlewiskiem”
13.00 „Info Wilno – Flesz”
13.05 „The Voice of Poland”
15.35 „Nauka jest wszędzie”
15.50 „Info Wilno – Flesz”
16.00 „Koronka do Miłosierdzia Bożego”
16.20 S. „Klan”
16.40 S. „Barwy szczęścia”
17.10 S. „Kasztaniaki”
17.20 „Detektyw Literka”
17.35 „Figu Migu”
17.45 S. „Komisariat”
18.30 „Wileński koncert życzeń”
19.00 „Info Wilno”
19.15 „Studio Wilno”
19.35 „Klub u redaktorów”
20.30 „Program informacyjny”
20.55 „Pytanie dnia”
21.05 S. „Warto kochać”
21.50 „Tacy byliśmy”
22.15 „Podróże Małej i Dużej”
22.40 „One. Ko-

biety kultury”
23.05 S. „Na sygnale”
23.30 „Info Wilno”
23.45 „Studio Wilno”
00.05 S. dok. „Sensacje XX wieku”
00.50 „Wileński koncert życzeń”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02, 6.40, 7.07, 3.37, 8.07, 8.40
 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Policja kryminalna w Lipsku”
9.45 S. „Krzyk o pomoc”
10.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
11.25 S. „Morderstwo na północy”
12.15 „Zgadnij i odgadnij”
12.45 „Kto i dlaczego?”
13.15 S. dok. „Pomocy! Kupiliśmy wioskę”
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.30 S. „Obietnica”
17.30 „Zgadnij i odgadnij”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 „Historie rzeczy”
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „LRT forumas”
22.30 S. „Twin Peaks 3. Powrót”
23.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
00.20 Euromaxx
00.35 Wiadomości rowerowe

6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Anupamaa”
8.00 „Pierwsze randki”
9.00 S. „Hudson i Rex”
10.00 S. „Poważne sprawy”
11.00 S. „Dziedziczka”
12.00 „Pierwsze randki”
13.00 Księżniczka Kopciuszek

14.00 S. „Druga żona”
15.00 S. „Leila”
16.00 Wiadomości
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 „KK2”
20.00 Od...do...
21.00 „Niebezpieczne związki”
21.30 Wiadomości
22.30 „Kiedy nikt nie patrzy” thriller
00.50 S. „Alarm: Wydział Osób Zaginionych”

6.00 „Hymn Republiki Litewskiej”
6.02 „Tydzień”
7.00 „1000 cudów świata”
8.00 Menora
8.30 „7 dni w Kownie”
9.00 Dzień dobry, Litwo
11.30 „Gen ciekawości”
12.00 Legendy
13.00 Koncert życzeń
14.30 „Zgadnij i odgadnij”
15.00 Urodzeni tego samego dnia
16.00 „Drogi. Samochody. Ludzie”
16.30 „Styl”
17.30 „Przepisy na dobre życie”
18.30 S. „Zadzwoń do położnej”
19.30 S. dok. „Gwiazdy srebrnego ekranu”
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Mecz kwalifikacyjny do Mistrzostw Świata Holandia – Litwa”
23.45 Euromaxx
00.00 S. „Obietnica”

6.00 „Świat zwierząt”
6.30 „Zakonnica w przebraniu” komedia
8.30 „Wróżby Kotryny”
9.00 „Kobiety kłamią lepiej”
10.00 S. „W wirze miłości”
11.00 S. „Napisała: Morderstwo”
12.00 S. „Całkiem sami”

14.00 S. „Miłość jest moim życiem”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 S. dok. „Rekiny. Litwa”
21.00 „Szczęście tkwi w (nie)pieniądach” komedia
21.30 TV3 wiadomości
22.30 „Radio-wóz” thriller
00.15 S. „Prawo i porządek”

6.00 „Zasady mojej kuchni”
7.30 S. „Ale numer!”
8.30 S. „Policja wodna”
9.30 S. „C.O.D.E.”
10.30 S. „Mentalista”
11.30 S. „CSI. Miami”
12.30 S. „Seal Team”
13.30 „Moja kuchnia najlepsza”
15.00 „Pod pokładem”
16.00 S. „C.O.D.E.”
17.00 S. „Mentalista”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „FBI”
20.00 „911”
21.00 „Brat” film fab.
23.10 „Inferno” film fab.
01.40 S. „FBI”

5.00 „Grunwaldzki II. Kolor nadziei ludzi o podobnych poglądach” film dok.
5.30 Litwa świata
6.00 Wszystko jest mierzone
6.30 24/7
7.30 S. dok. „Ewangelia koszykówki według Shar”
8.30 S. „Poświęcić wszystko”
9.30 S. „Królowa gry”
10.30 S. „Mosty naszego życia”
11.30 S. „Scho-dy do nieba”
12.30 Czyste miasta
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Stary”
15.30 Chcę pracować

16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.30 Po raz pierwszy
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 Godzina TV wolność
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.30 S. „Cecelia Ahern”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Litwa na żywo
00.00 S. „Scho-dy do nieba”

5.30 S. „Strażnik Teksasu”
7.25 S. „Cobra 11”
8.30 Autopilot
9.00 „Gazas dugnas”
10.00 „Pod pokładem. Sardynia”
11.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
12.00 „Liczba czy herb?”
13.00 „Dron”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 „Ostatni sprawiedliwy”
16.00 S. „Przetrawianie”
17.00 S. „Simpsonowie”
18.00 S. „Strażnik Teksasu”
19.00 „Prawo i porządek”
20.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
21.00 „Pająk w sieci” thriller
23.15 „Play Dead” thriller

6.00 S. „Kraina Nadziei”
7.00 „Nieśmiertelnik”
8.00 S. „Niewidoma”
9.00 S. „Powrót Molphara”
10.00 S. „Trochę słońca”
11.00 S. „Ratownictwo alpejskie”
12.00 S. „Kryminalne umysły”
13.00 S. „Prawo

i porządek"

14.00 S. „Straż
Pożarna Chicago"**15.00** S. „Anupamaa"**16.30** „Wędruję w
czyjejs miłości"**17.00** S. „Niewidoma"**18.00** S. „Specjalista"**19.00** S. „Krymi-
nalne umysły"**20.00** S. „Prawo
i porządek"**21.00** S. „Alex Hugo"**22.50** „Straż Po-
żarna Chicago"**23.45** S. „Pod pra-
wem i łaską. Pilot"**01.40** „Złoty Chłopiec"**06.30** S. „Wichro-
we wzgórze"**07.10** S. „Akacyjowa 38"**08.00** „Transmisja
Mszy Świętej z Sank-
tuarium Matki Bożej
na Jasnej Górze"**08.30** „Studio
Raban"**09.00** „Serwis Info"**09.20** „Okrasa
łanie przepisy"**10.00** S. „Ranczo"**11.05** S. „Komi-
sarz Alex"**12.00** S. „Ojciec
Mateusz"**13.00** „Serwis Info"**13.10** „Agrobiznes"**13.40** „Maga-
zyn Rolniczy"**13.55** „Plane-
ta Ziemia III"**15.00** S. „Wichro-
we wzgórze"**16.00** „Serwis Info"**16.15** „Reporteryzy"**16.35** Gra słów.
Krzyżówka**17.05** S. „Dziedzictwo"**18.00** „Teleexpress"**18.30** „Jaka to
melodia?"**19.10** „Klan"**19.45** S. „Aka-
cyjowa 38"**20.30** „Program
informacyjny 19.30"**20.55** „Pytanie dnia"**21.25** „Eliminacje
Mistrzostw Świata
2026: Malta Polska"**00.15** „List bisku-
pów" film dok.**07.05** „Afisz kul-
turalny ekstra"**07.15** „Muzycz-
ne poranki"**07.30** „Od ucha
do ucha"**08.00** „Tamte
lata, tamte dni"**08.40** S. dok. „Po-
droże z historią"**09.20** „Dobry tytuł"**10.00** S. „Dyrektorzy"**11.20** „Dzieci nie-
bios" dramat**13.05** S. dok. „Wielcy
mistrzowie malarstwa"**14.05** „Wstęp wolny"**14.25** „Tamte
lata, tamte dni"**15.00** „Bulwar
zachodzącego
słońca" dramat**17.00** S. „Dyrektorzy"**18.45** „Tygodnik
Kulturalny"**19.40** „Muzyka w
zabytkach: Muzyka
Luwru" film dok.**20.35** „EnergacAME-
RIMAGE 2025"**21.00** „Nana" dramat**22.50** „Porozma-
wiajmy szczerze"**23.30** „Dwuna-
stu gniewnych
ludzi" dramat**01.20** „Łódź Kultury"**07.15** „Panorama"**07.35** „Utrata. Zanim
to się stanie"**08.00** „Rosół polski"**08.30** „Pytanie
na śniadanie"**12.40** „Przysta-
nek Ameryka"**13.00** Serwis Info**13.10** S. „Osiecka"**14.00** Rodzinka.pl**15.00** „Kulturalni PL"**16.00** „Serwis Info"**16.10** Kiedyś to było...**16.40** „Wynalaz-
ki na medal"**17.00** „Zaraz wracam"**17.30** S. „Barwy
szczęścia"**18.00** „Teleexpress"**18.20** „Gra słów."

Krzyżówka"

18.50 „Te-
leexpress Extra"**19.15** „Słownik
polsko@polski"**19.45** „Panorama"**20.10** „Nad Niemnem.
Za wschodnią granicą"**20.30** „Program
informacyjny 19.30"**20.55** Pytanie dnia**21.25** S. „Czas honoru"**23.10** „Lecę za
miłością"**23.45** Koncert**00.10** „Panorama"**08.05** „Był taki dzień"**08.10** „Fake czy
historia?"**08.50** „Ex Libris"**09.10** S. „Wojen-
ne dziewczyny"**09.50** S. dok. „Ko-
rona Gór Polski"**10.20** „Burmistrz Nie-
podległości" film dok.**11.10** „Był taki dzień"**11.15** S. dok. „En-
cyklopedia II woj-
ny światowej"**11.40** S. dok. „Ży-
ciodajne rzeki"**12.35** S. dok.
„Rzecz Polska"**12.45** S. dok. „Lu-
dzie i maszyny"**13.15** S. „Marsza-
łek Piłsudski"**14.10** „Kuchnia
dwudziestolecia"**14.35** S. dok. „Pol-
skie wynalazki"**15.15** „Polska i świat
z historią w tle – F16"**15.40** S. dok. „Kanady-
skie Parki Narodowe"**16.30** S. dok. „Ga-
leria Widmo"**16.35** S. „Koro-
na królów"**17.00** S. dok. „Sen-
sacje XX wieku"**17.50** „Przypa-
dek Polski"**18.15** „Atlas Niepod-
ległości" film dok.**19.15** „Histo-
ria Mediów"**19.35** „Ex Libris"**20.00** „Flesz historii"**20.15** S. „Wojen-

ne dziewczyny"

20.55 „Myśliciele"**21.00** S. dok. „Kro-
niki Hitlera"**21.50** „Był taki dzień"**21.55** „Jeden dzień z
życia muzułmanina
w Azerbejdżanie"**22.20** „Skazany na
zapomnienie. Wacław
Lipiński" film dok.**23.15** S. dok. „Wyścig
po bombę atomową"**00.10** „Wincenty
Witos" film dok.**00:00** Jak my to
widzimy z dale-
ka widać lepiej**00:30** Tam, gdzie
Bóg płacze**01:00** Słowo życia**01:05** Świat w
obrazach**01:10** Informacje dnia**01:30** Sól ziemi**01:55** Poczet Wiel-
kich Polaków**02:00** Msza świę-
ta z Jasnej Góry**03:00** Anioł Pański
z Ojcem Świętym
Leonem XIV**03:15** Rozmowy
niedokończone**04:20** Różaniec**04:50** Myśląc
Ojczyzna**05:00** Apel Ja-
snogórski**05:20** Informacje dnia**05:40** Tam, gdzie
Bóg płacze**06:10** Sanktu-
aria polskie**06:30** Odpowie-
dzialni za Kościół**06:55** Ignacy Loyola**08:55** Poczet Wiel-
kich Polaków**09:00** Informacje dnia**09:15** Wieś to
też Polska**10:15** Słowo życia**10:20** Matecz-
niki Polskości**10:30** Moja Kato-
licka Rodzina**10:55** Święty na
każdy dzień**11:00** Informacje dnia**11:15** Rozmowy

niedokończone

12:20 Stan Bezpie-
czeństwa Państwa**12:30** Warto być ojcem**12:45** Muzycz-
ne chwile**13:00** Anioł Pański**13:03** Informacje dnia**13:20** Orędzie na
trudne czasy**14:30** Msza świę-
ta z Jasnej Góry**15:20** Muzycz-
ne chwile**15:30** My trzyma-
my z Bogiem**16:25** Z Małej
Cerkwicy do...**16:50** Ma się
rozumieć**17:00** Informacje dnia**17:10** Sanktu-
aria polskie**17:30** Porady Me-
dyczne Bonifratrów**18:00** Świadkowie**18:30** Spotkanie
Rodziny Radia
Maryja**21:00** Informacje dnia**21:20** Różaniec**21:50** Myśląc
Ojczyzna**22:00** Apel Ja-
snogórski**22:20** Informacje dnia**22:40** Polski
Punkt Widzenia**23:00** Z wędką nad
wodę w Polskę i Świat**23:30** Obyś był
zimny albo gorący**7.00** Fani czte-
rech kółek**9.00** Jak to działa?**10.30** Łowcy staroci**12.00** Fani czte-
rech kółek**17.00** Nagi instynkt
przetrwania**17.30** Jak to
jest zrobione**18.00** Zapomnia-
ne i upuszczone**19.00** Jak to jest
zrobione?**20.00** Fani czte-
rech kółek**21.00** Show
przetrwania**23.00** Zapomnia-
ne i upuszczone

Pingwiny Humboldta są o krok od wyginięcia

Populacja pingwina Humboldta kurczy się w niepokojąco szybkim tempie — donoszą chilijscy naukowcy. Komercyjne rybołówstwo, ptasia grypa, zmiany klimatu i utrata siedlisk mają negatywny wpływ na te nietoty. Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody zaklasyfikowała pingwina peruwiańskiego jako gatunek narażony na wyginięcie. Pod koniec ubiegłego miesiąca chilijskie Ministerstwo Środowiska ponownie uznało nietota za gatunek „zagrożony wyginięciem”. Ekspert obawiają się, że pomimo wysiłku organizacji ekologicznych i chilijskich władz, populacja tego gatunku nadal będzie się zmniejszać.

Fot. Freepik.com

Fotomigawka

Przelali mu 330 pensji, po czym zniknął

W Chile, w 2022 r., pracownik firmy Cial otrzymał od pracodawcy podejrzany przelew. Zamiast standardowej wypłaty 500 tys. chilijskich pesos (ok. 500 euro) otrzymał rekordowe ponad 165 mln pesos (150 tys. euro), czyli mniej więcej tyle, ile zarobiłby w 27 lat.

Mężczyzna początkowo obiecał zwrócić nadprogramowe wynagrodzenie. Jednak wkrótce złożył wypowiedzenie w pracy, wypłacił pieniądze z konta i zaginął. Trzy lata po tych wydarzeniach sąd w Santiago wydał nieprawomocny wyrok.

Orzeczenie — jak piszą lokalne media — jest na korzyść pracownika. Firma jednak nadal chce zwrócić pieniądze.

Oszczędź sobie nerwów!

Doradzimy, sprzedamy, zamontujemy opony zimowe, a także **tanio przechowamy** letnie na następny sezon!

ul. Birbynių 4A
Rezerwacja
na wymianę opon:
+370 655 244 03

ul. Linksmoji 5
Rezerwacja
na wymianę opon:
+370 652 119 44

Sprzedaż
opon:
vprekyba@klion.lt
+370 685 040 79

W różnych krajach jesień różnie wygląda Fot. M.K.